

OPĆINA USORA

**PROGRAM RAZVOJA
ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH
DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA U OPĆINI
USORA ZA RAZDOBLJE 2024. – 2028. GODINA**

S A D R Ź A J

	UVODNI DIO	5
I	POGLAVLJE	7
1.	POLITIKA RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OPĆINE	8
1.1.	VIZIJA RAZVOJA	8
1.2.	CILJEVI RAZVOJA	9
1.3.	TEMELJNA NAČELA I OPREDJELJENJA.....	10
1.4.	PODRUČJA RAZVOJA SUSTAVA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA	12
1.4.1.	Faza smanjenja rizika od prirodnih i drugih nesreća.....	13
1.4.1.1.	Preventiva za slučaj prirodne i druge nesreće.....	13
1.4.1.2.	Ublažavanje posljedica od prirodnih i drugih nesreća	14
1.4.1.3.	Pripravnost/spremnost za djelovanje u slučaju prirodnih i drugih nesreća	15
1.4.2.	Faza odgovora na prirodne i druge nesreće i oporavka nakon prestanka istih ...	17
1.4.2.1.	Odgovor	17
1.4.2.2.	Oporavak.....	20
1.4.2.3.	Provedba	21
1.4.2.4.	Nositelji provedbe Politike razvoja zaštite i spašavanja.....	21
1.4.2.5.	Financiranje Programa razvoja zaštite i spašavanja	22
II	POGLAVLJE	23
2.	STRATEŠKI PRAVCI RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA	24
2.1.	UVODNI DIO	24
2.1.1.	Programi zaštite i spašavanja po oblastima	25
2.1.2.	Projekti i planovi razvoja zaštite i spašavanja	25
2.2.	DEFINIRANJE KONKRETNIH STRATEŠKIH PRAVACA RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA	26
2.2.1.	Strateški pravac razvoja – Program organizacije, popunjavanja, obuke i uvjež- bavanja racionalnih, učinkovitih i ekonomičnih snaga za zaštitu i spašavanje ..	26
2.2.1.1.	Presjek trenutnog stanja	26
2.2.1.2.	Područja razvoja zaštite i spašavanja	27
2.2.2.	Strateški pravac razvoja – Program izgradnje i održavanja skloništa i drugih kapa- cитета za potrebe sklanjanja, izmještanja i evakuacije ljudi i materijalnih dobara ²⁹	
2.2.2.1.	Presjek trenutnog stanja	29
2.2.2.2.	Područja razvoja zaštite i spašavanja	30
2.2.3.	Strateški pravac – Program planskog (dokumentacionog) i operativnog uređenja teritorije Općine Usora	32
2.2.3.1.	Presjek trenutnog stanja	32
2.2.3.2.	Presjek trenutnog stanja karakterističnog za plansko (dokumentacijsko) uređenje teritorije Općine Usora	33
2.2.3.3.	Presjek trenutnog stanja karakterističnog za operativno uređenje teritorije Općine	33
2.2.3.4.	Područja razvoja zaštite i spašavanja	33
2.2.4.	Strateški pravac – Program uređenja i održavanja šuma i šumskog zemljišta ...	35
2.2.4.1.	Presjek trenutnog stanja	35

2.2.4.2.	Područje razvoja zaštite i spašavanja	36
2.2.5.	Strateški pravac - Program uređenja i održavanja poljoprivrednog zemljišta	38
2.2.5.1.	Presjek trenutnog stanja	38
2.2.5.2.	Područja razvoja zaštite i spašavanja	39
2.2.6.	Strateški pravac – Program zaštite od potresa	41
2.2.6.1.	Presjek trenutnog stanja	41
2.2.6.2.	Područja razvoja zaštite i spašavanja	41
2.2.7.	Strateški pravac – Program uređenja izvorišta i vodotoka i zaštita od poplava..	43
2.2.7.1.	Presjek trenutnog stanja	43
2.2.7.2.	Područja razvoja zaštite i spašavanja	43
2.2.8.	Strateški pravac – Program sustavskog rješavanja pojave i djelovanja klizišta i drugih sličnih pojava	45
2.2.8.1.	Presjek trenutnog stanja	45
2.2.8.2.	Područja razvoja zaštite i spašavanja	45
2.2.9.	Strateški pravac – Program zaštite od požara	47
2.2.9.1.	Presjek trenutnog stanja	47
2.2.9.2.	Područja razvoja zaštite i spašavanja	48
2.2.10.	Strateški pravac – Program sustavnog upravljanja otpadom	49
2.2.10.1.	Presjek trenutnog stanja	49
2.2.10.2.	Područja razvoja zaštite i spašavanja	50
2.2.11.	Strateški pravac – Program zaštite od mina i NUS-a	52
2.2.11.1.	Presjek trenutnog stanja	52
2.2.11.2.	Područja razvoja zaštite i spašavanja	53
III	POGLAVLJE	55
3.	POSEBNI DOKUMENTI PROGRAMA RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA	56
3.1.	Procjena ugroženosti općine Usora	56
3.2.	Stanje organizovanosti civilne zaštite i dostignuti nivo razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća	65
3.2.1.	Pregled popune Stožera civilne zaštite (obrazac CZ 1)	58
3.2.2.	Pregled općinskih službi zaštite i spašavanja	59
3.3.	PREVENTIVNE MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA KOJE ĆE SE PRIMJENJIVATI	59
3.4.	CILJEVI, ZADACI I NAČIN OSTVARIVANJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA, SA SMJERNICAMA ZA ORGANIZOVANJE SNAGA I SREDSTAVA CIVILNE ZAŠTITE – SNAGA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA	67
3.4.1.	CILJEVI OSTVARIVANJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA	67
3.4.2.	ZADACI I NAČIN OSTVARIVANJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA	67
3.4.2.1.	Zadaci	68
3.4.2.2.	Način ostvarivanja zaštite i spašavanja	69
3.4.3.	SMJERNICE ZA ORGANIZIRANJE SNAGA I SREDSTAVA CZ	69
3.4.3.1.	Opće smjernice	69
3.4.3.2.	Posebne smjernice	70
3.5.	OSNOVI ZA IZRADU PROGRAMA OBUKE I OSPOSOBLJAVANJA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE	70

3.5.1.	Analiza postojećeg stanja.....	71
3.5.2.	Osnove aktivnosti obuke i osposobljavanja.....	71
3.5.2.1.	Programiranje i planiranje.....	71
3.5.2.2.	Organiziranje, izvođenje, evaluacija i financiranje struktura civilne zaštite ...	72
3.5.2.3.	Zaključci o obuci i osposobljavanju.....	73
3.6.	SMJERNICE ZA ISTRAŽIVAČKU I RAZVOJNU DJELATNOST OD ZNAČAJA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE.....	73
3.6.1.	Osnove donošenja smjernica i obveza nositelja planiranja	74
3.6.2.	Metodologija	74
3.6.3.	Projekti istraživačke i razvojne djelatnosti	75
3.7.	PREGLED OČEKIVANIH TROŠKOVA SA IZVORIMA FINANCIRANJA.	76
3.7.1.	Izvori financiranja	76
3.7.2.	Očekivani troškovi	77

Na osnovu članka 29. stavak 1. točka 2., i članka 174. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj 39/03, 22/06 i 43/10), članka 16. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastva („Službene novine Federacije BiH“, broj: 64/09), i članka 23. Statuta Općine Usora („Službeni glasnik općine Usora“, broj: 5/17), Općinsko vijeće Usora na sjednici održanoj _____ godine, d o n o s i:

PROGRAM RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA U OPĆINI USORA ZA RAZDOBLJE 2024. – 2028. GODINA

UVODNI DIO

Osnovni dokumenti kojima se utvrđuje cjelokupna organizacija i način funkcioniranja sustava zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara na području Općine, predstavljaju: Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća općine Usora (u daljem tekstu: Program razvoja Općine), Procjena ugroženosti općine Usora od prirodnih i drugih nesreća i Plan zaštite i spašavanja općine Usora od prirodnih i drugih nesreća.

Ovim Programom razvoja Općine i drugim planskim dokumentima koji će biti doneseni, osigurat će se neprekidan planski proces razvoja cjelokupnog sustava zaštite i spašavanja na području Općine, čime će se stvoriti i unaprijediti uvjeti za:

- provođenje Zakona o zaštiti i spašavanju i drugih zakonskih i podzakonskih propisa koji uređuju tu oblast,
- dugoročno planiranje reorganizacije i razvoja struktura civilne zaštite, njihovo opremanje, obučavanje i uvježbavanje za provođenje preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja,
- racionalna, ravnomjerna, ekonomična i učinkovita upotreba snaga i sredstava u akcijama zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara,
- bolja zaštita ljudi i imovine na području Općine, te brži i učinkovitiji oporavak od posljedica nastalih djelovanjem prirodnih i drugih nesreća,
- potrebne pretpostavke za blagovremeno pružanje pomoći susjednim i drugim općinama pogođenim djelovanjem prirodnih i drugim nesrećama, uz uspostavljanje međusobnih odnosa koji će omogućiti da i Općina Usora zatraži i dobije pomoć drugih općina, ako bude ugrožena djelovanjem prirodnih i drugih nesreća,
- pravovremeno, stručno i učinkovito izvršavanje zadataka iz oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara koje pred strukture civilne zaštite postoje strukture civilne zaštite Zeničko-dobojskog Županije (u daljem tekstu: ZDK) i Federacije BiH.

Program razvoja Općine koncipiran je u tri osnovna dijela Programa:

- 1. Politika razvoja zaštite i spašavanja** kao osnovni dokument koji obuhvata: viziju razvoja i ciljeve razvoja, osnovna načela, opredjeljenja i područja razvoja sustava zaštite i spašavanja.
- 2. Strateški pravci razvoja zaštite i spašavanja** se zasnivaju na: viziji i ciljevima utvrđenim u politici razvoja zaštite i spašavanja, a razrađuju se kroz određeni broj programa koji se odnose na sve oblasti koje čine sustav zaštite i spašavanja.
- 3. Posebni dokumenti o stanju sustava zaštite i spašavanja** kojim su posebno obrađena slijedeća pitanja:
 - a) zaključci iz Procjene ugroženosti Općine od prirodnih i drugih nesreća,
 - b) podaci o stanju organiziranosti civilne zaštite i dostignutom stupnju zaštite i spašavanja od pojedinih nesreća,
 - c) preventivne mjere zaštite i spašavanja koje će se provoditi,
 - d) osnovne ciljeve, zadatke i način ostvarivanja zaštite i spašavanja sa smjernicama za organiziranje snaga i sredstava civilne zaštite,
 - e) osnove za izradu programa obučavanja i osposobljavanja u zaštiti i spašavanju,
 - f) smjernice za istraživačku i razvojnu djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje te druge smjernice za unapređenje sustava zaštite i spašavanja na području Općine,
 - g) plan osiguranja i korištenja sredstava za zaštitu i spašavanje za petogodišnji period, sa smjernicama za izradu godišnjih planova.

I POGLAVLJE

1. POLITIKA RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OPĆINE

Politika razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara Općine Usora (u daljem tekstu: Politika razvoja) polazi od činjenice da je Bosna i Hercegovina složena država u kojoj je državni aparat organiziran na više nivoa, što je dovelo do reduciranja nadležnosti općine u pogledu korištenja, čuvanja i zaštite svih vrsta prirodnih i drugih resursa.

U odnosu na predratno stanje, na području općine Usora desila se devastacija resursa, došlo je do djelomičnog raspada sustema zaštite i spašavanja. Kao produkt rata nastale su i druge izravne i neizravne posljedice, usporen je razvoj, javljaju se poteškoće u provođenju reformi državnog aparata, te su materijalno-financijske mogućnosti Općine znatno oslabljene.

Procjenom ugroženosti Općine analizirane su i procjenjene mogućnosti nastanka i djelovanja prirodnih i drugih nesreća sa posljedicama koje bi mogle nastati po ljude i materijalna dobra, te su iskazane potrebe za reorganiziranjem i razvojem snaga i osiguranjem sredstava za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.

Strategija razvoja Općine Usora za period 2022-2027. godina sa vizijom razvoja općine kroz administrativno-upravno, gospodarsko, zdravstveno, prosvjetno, turističko, kulturno i sportsko odredište i lidera u otvaranju novih radnih mjesta. Polazeći od činjenice da je cilj strateškog razvojnog planiranja integralni razvoj koji omogućava da se više problema integriše u jedinstvenu viziju razvoja i iz nje izvedenih ciljeva, predhodno istaknuti faktori utiču na formiranje vizije razvoja Programa zaštite i spašavanja Općine Usora za plansko razdoblje 2024. – 2028. godina.

1.1. VIZIJA RAZVOJA

Reorganizacijom i uvezivanjem postojećih upravnih i operativno-stručnih službi općine, stožera, službi i povjerenika civilne zaštite, te značajnijim uključivanjem poduzeća i građana u sustav civilne zaštite, nužno je stvoriti što je moguće bolje uvjete za provođenje preventivnih i operativno-stručnih mjera iz oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.

Popunom, opremanjem, obukom i uvježbavanjem struktura civilne zaštite organizirati mobilne, učinkovite, racionalne i ekonomične snage spremne da blagovremeno odgovore na prijetnju od prirodnih i drugih nesreća u fazi sprečavanja djelovanja nesreće, otklanjanju ili ublažavanju posljedica djelovanja prirodnih i drugih nesreća.

Razvoj sustava za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i provođenje mjera zaštite i spašavanja od općeg su interesa za Općinu Usora. U slučaju pojave prirodne i druge nesreće svako je dužan pomagati u skladu sa svojim mogućnostima i sposobnostima.

Prioritet i obveza svih nositelja zaštite i spašavanja u odnosu na sve druge zaštitne i spasilačke aktivnosti koje se planiraju i provode je razvoj sustava zaštite i spašavanja života i zdravlja ljudi i njihovo spašavanje, zbrinjavanje i liječenje. Snage i sredstva za zaštitu i spašavanje organizirati na način da se blagovremeno i učinkovito može pružiti pomoć ugroženom stanovništvu i pristupiti zaštiti i spašavanju materijalnih dobara na teritoriji Općine Usora, a po potrebi i na teritoriji drugih općina pogođenih djelovanjem prirodnih i drugih nesreća.

1.2. CILJEVI RAZVOJA

Pored prethodno iznesenih elemenata vizije razvoja, a uvažavajući mogućnosti i naučene lekcije, vlastite i drugih, a posebno iskustva proteklog teškog razdoblja, pojave, događaje i trendove koji imaju ili mogu imati utjecaj na organizaciju i funkcioniranje sustava zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara za buduće razdoblje od 2024.-2028. godine izvode se sljedeći ciljevi:

- Implementirati, te u skladu sa potrebama Općine ažurirati ili izmijeniti strateška i druga planska dokumenta Općine kojima se osigurava plansko provođenje mjera iz oblasti gradnje, zaštite kulturno povijesnih dobara, zaštite okoliša i dr., kao i dokumenata kojima se omogućava ubrzani ekonomski i svaki drugi razvoj općine.
- Normativno pravno urediti oblast zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara iz dijela nadležnosti Općine, te na osnovu lekcija iz ranijih iskustava zatražiti da se dorade zakonska i podzakonska rješenja iz oblasti zaštite i spašavanja iz dijela nadležnosti ZDK i Federacije BiH.
- Kreirati potencijal lokalnih aktera i dograditi postojeći sustav zaštite i spašavanja osloncem na postojeće snage u Općini, mjesnim zajednicama, udruženjima građana, ustanovama i drugim pravnim subjektima sa područja općine i uključiti djecu i mlade, tako da se dobije podesna i djelotvorna struktura za zaštitu i spašavanje vezano za smanjenje rizika od katastrofa koje pogađa njihovu budućnost usmjerenu na ostvarivanje vizije razvoja i iz nje izdvojenih ciljeva.
- Podizanje javne svijesti o rizicima od katastrofa kroz promovisanje univerzalnog pristupa informacijama, edukaciji, izgradnji društvene posvećenosti, odgovornosti i sukladno potrebama i mogućnostima općine, pripadnike civilne zaštite i građane obučiti i uvježbati za provođenje preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.
- Polazeći od procjene da općina Usora može biti ugrožena djelovanjem svih vrsta prirodnih i drugih nesreća i u različitim vremenskim prilikama od postojećih struktura na terenu organizirati osmatračko-dojavnu službu uvezanu preko operativnog centra civilne zaštite, koja je sposobna da blagovremeno i u svim vremenskim prilikama predvidi - uoči potencijalnu opasnost i da o tome obavijesti nadležne organe, odnosno da poduzme mjere iz svoje nadležnosti.
- U slučajevima gdje već postoji vrlo ozbiljna ugroženost Općine od ranijeg ili trenutnog djelovanja prirodnih i drugih nesreća (poplave, požari, klizanje i odronjavanje tla, kontaminiranost područja minama i ubojnim sredstvima, zagađenje okoliša, i sl.) planski provesti nužne mjere zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, te pružiti pomoć stradalim da se ponovno integrišu u zajednicu.
- Osigurati zaštitu i ekonomično korištenje resursa Općine i kvalitetnije upravljanje teritorijom kao prostorom i privrednim potencijalom i zaustaviti propadanje ekosustava. Sustavskim mjerama općinskog organa uprave, mjesnih zajednica, pravnih i fizičkih subjekata koja gazduju i upravljaju imovinom, zemljištem, šumama i drugim resursima na području općine Usora kontinuirano provoditi uređenje teritorije Općine, te stvoriti

- uvjete za život koji će ublažiti migraciju stanovništva iz ruralnih područja u gradska i prigradska područja.
- Omogućiti da stanovništvo ruralnih i udaljenijih dijelova općine dobije kvalitetniju i pravovremenu zdravstvenu zaštitu, reorganiziranjem sustava primarne zdravstvene zaštite stanovništva, te da se stanovništvo upozna sa značajom blagovremenog provođenja preventivnih zdravstvenih mjera.
 - Učiniti sve da se uspostavi učinkovitiji sustav za praćenje i sprječavanje pojave zaraznih bolesti kod životinja, njihovo iskorjenjivanje, te osigurati pravovremeno obnavljanje stočnog fonda na području općine.
 - Dugoročno riješiti pitanja odlaganja komunalnog, klaoničkog, građevinskog, farmaceutskog i drugih vrsta otpada, na ekonomski održiv način i sukladno sa zaštitom čovjekove okoline, sustavskim mjerama Općine i Županije.
 - Provođenje preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja od općeg je interesa za Općinu Usora, te će stoga njihovo financiranje biti prioritet Općine u obimu znatno većem nego do sada, koji će se realizirati osiguranjem posebnih sredstava iz bužeta Općine, sredstvima od posebne naknade za zaštitu i spašavanje, sredstvima od pomoći Županije i Federacije BiH i donatorskim sredstvima.
 - Sustavskim i kontinuiranim mjerama svih nadležnih državnih organa, pravnih i fizičkih lica koja upravljaju resursima, uz maksimalno učešće mjesnih zajednica i građana spriječiti i na zakonit način sankcionirati sve negativne pojave koje mogu prouzročiti štetu po ljude i materijalna dobra ili oslabiti sustav zaštite i spašavanja.
 - Sustav zaštite i spašavanja Općine graditi integrišući ga u jedinstven sustav zaštite i spašavanja ZDK i Federacije BiH, s tim da se uvezuje i surađuje sa sustavima zaštite i spašavanja susjednih općina iz Federacije BiH i RS.

1.3. TEMELJNA NAČELA I OPREDJELJENJA

Ostvarivanje prava i dužnosti u oblasti zaštite i spašavanja Općina vrši u skladu sa članom 29. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća (u daljem tekstu: Zakon o zaštiti i spašavanju) i drugim zakonskim i podzakonskim aktima koji uređuju oblast zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara i mogućnosti Općine.

Polazeći od obveza općina u pogledu ostvarivanja prava i dužnosti u oblasti zaštite i spašavanja i potrebe izvršavanja međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine, sve vrste i oblici zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara provodit će se u skladu sa međunarodnim humanitarnim pravom i međunarodnim pravom o zaštiti ljudi i životinja, zaštiti okoliša, zaštiti kulturnih, povijesnih i drugih dobara od utjecaja prirodnih i drugih nesreća, te u skladu sa međunarodno preuzetim obvezama BiH (Ženevska konvencija o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba iz 1949. godine, Dopunski protokol o Ženevskim konvencijama iz 1977. godine, Konvencija o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanih sukoba iz 1954. godine, Drugi protokol o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanih sukoba iz 1999. godine, Konvencija o zabrani upotrebe sredstava za promjenu okoline u vojne i druge neprijateljske svrhe iz 1976. godine, Dopunskim protokolom Ženevskih konvencija i preporuka u svijetu

prihvaćene Rezolucije 46/182 iz 1991. godine o jačanju i koordinaciji humanitarne pomoći UN, koja uključuje glavna načela provođenja humanitarne pomoći UN i zemalja članica, te preporuke o provođenju specifičnih mjera preventive i pripravnosti na brz i koordiniran odgovor u prirodnim i drugim nesrećama, kao i zaključci sa treće sesije Globalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa i Svjetske konferencije o rekonstrukcijama, održane u Ženevi od 08.-13.05.2011. godine, HYOGO Framework for Aktion HFA 2005-2015.godine, Sendai Framework 2015-2030. godine), a odnose se na:

- sve vrste i oblici zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara su humanitarne i nepolitičke naravi, tako da svaki građanin ima pravo na zaštitu i spašavanje ako je prirodnom i drugom nesrećom ugrožen njegov život, zdravlje i imovina,
- u slučaju kada zaprijeti izbijanje ili izbije prirodna i druga nesreća zaštita i spašavanje života i zdravlja ljudi ima prednost pred svim drugim zaštitnim i spasilačkim aktivnostima,
- sva pravni i fizički subjekti imaju pravo i obvezu da samostalno ili skupa sa drugima provode zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća,
- u slučaju kada zaprijeti izbijanje ili izbije prirodna i druga nesreća svako je dužan pomagati u okviru svojih mogućnosti i sposobnosti, te o mogućnosti izbijanja ili izbijanju nesreće obavjestiti operativni centar civilne zaštite, a po potrebi i druge,
- pomoć u slučaju prirodne i druge nesreće po pravilu je besplatna,
- država i svi njeni nivoi vlasti brinu se po pravilu za pomoć, odnosno socijalnu i drugu zaštitu licima koji je sami sebi ne mogu osigurati,
- planiranje i provođenje preventivnih mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara kontinuirana su obveza i prioritet svih struktura zaštite i spašavanja,
- blagovremeno informiranje o opasnostima koje prijete od prirodnih i drugih nesreća moraju biti dostupne građanima i pravnim subjektima zajedno sa uputama kako da postupe radi samozaštite i zaštite od prirodnih i drugih nesreća,
- pravne i fizičke osobe koje su vlasnici ili upravljaju imovinom (zemljište, objekti, uređaji, postrojenja i dr.) dužni su ih držati u ispravnom stanju, zaštićene i uređene sukladno zakonskim propisima,
- u slučaju izbijanja prirodne i druge nesreće svaki pravni i fizički subjekt je nadležan i odgovoran za provođenje mjera zaštite i spašavanja u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju, podzakonskim aktima, Programom i Planom zaštite i spašavanja Općine i drugim aktima u poslovima iz dijela svoje nadležnosti,
- snage i sredstva za zaštitu i spašavanje organizirati tako da su osposobljene da u slučaju prirodne i druge nesreće mogu da djeluju brzo i učinkovito, s tim da upotreba snaga i sredstava treba biti srazmjerna sa ugroženošću ljudi i materijalnih dobara, odnosno sa posljedicama koje su nastale ili mogu nastati djelovanjem prirodnih i drugih nesreća,
- snage i sredstva za zaštitu i spašavanje planirati i organizirati u skladu sa Procjenom ugroženosti Općine, procjenama ugroženosti pojedinih područja i procjenama ugroženosti pravnih subjekata i dostupnim materijalno-financijskim i drugim mogućnostima nositelja planske dokumentacije,
- čuvanje i racionalnu upotrebu sredstava predviđenih za zaštitu i spašavanje, između ostalog, provoditi primjenom opredjeljenja da svako pravno i fizičko lice koje namjerno ili krajnjom nepažnjom prouzrokuje ugroženost ili troškove dodatnog provođenja mjera, odnosno koja su uzrokovala naknadnu štetu trebaju platiti troškove koji tom prilikom nastanu u skladu sa Zakonom o obligacijama,
- službe za zaštitu i spašavanje i povjerenike civilne zaštite organizirati za obavljanje zadataka zaštite i spašavanja u slučajevima kada u okviru redovne djelatnosti nisu

razvijeni kapaciteti potrebni za sveobuhvatno provođenje mjera zaštite i spašavanja, ili kada ti kapaciteti nisu dovoljni,

- pripadnici struktura za zaštitu i spašavanje i drugi koji učestvuju u provođenju mjera zaštite i spašavanja sukladno sa zakonom imaju pravo na zaštitu na radu, o čemu brigu vode njihovi osnivači, poslodavci ili naredbodavci, a u slučaju povrede prilikom izvršavanja mjera zaštite i spašavanja imaju i pravo na liječenje ili obeštećenje,
- osiguranju imovine i lica, kao jednoj od zaštitnih mjera, posvetiti posebnu pažnju, naročito kada se radi o vrijednoj sofisticiranoj opremi i uređajima,
- provođenje mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara u miru zasnivat će se na opremljenoj i osposobljenoj strukturi zaštite i spašavanja Općine, ustanova i pravnih subjekata koja posluju na teritoriji općine, koja će po potrebi biti pomognuta snagama i sredstvima susjednih općina, ZDK i Federacije BiH,
- snage za zaštitu i spašavanje u slučaju rata obvezne su pomoći provođenje humanitarnih načela određenih Ženevskim konvencijama,
- kada kapaciteti Općine, ZDK i Federacije BiH nisu dovoljni za uspješno provođenje mjera zaštite i spašavanja potrebno je, u skladu sa važećim propisima, planirati korištenje i raspored ljudski snaga i materijalnih sredstava Oružanih snaga BiH, kao i drugih državnih organa sa nivoa Bosne i Hercegovine,
- operativno-planska rješenja koja se odnose na Planove zaštite i spašavanja moraju biti jednostavna, lako razumljiva i provodiva, što će se postići simulacijom konkretnih opasnosti i praktičnih rješenja koja su predviđena za određenu situaciju,
- kod izrade i primjene planova zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća maksimalno se koristiti preventivnim pristupom planiranja i provođenja mjera zaštite i spašavanja te voditi računa o učinkovitosti i ekonomičnosti,
- pri izradi planova zaštite i spašavanja i drugih operativno-planskih dokumenata Općine potrebno je pridržavati se pravila za blagovremenu zaštitu od poznatih rizika,
- u skladu sa mogućnostima Općine planirati pomoć susjednim i drugim općinama ugroženim djelovanjem prirodnim i drugim nesrećama,
- u svim fazama planiranja i provođenja preventivnih i operativnih mjera na sustavski način uključivati pravna i fizička lica sa područja Općine, čime će se poboljšati njihova obavještenost, poboljšat će se sustav planiranja i ojačati voljni momenat za učeće u provođenju mjera zaštite i spašavanja.

1.4. PODRUČJA RAZVOJA SUSTAVA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Pojavu prirodnih i drugih nesreća teško je, čak i nemoguće, predvidjeti i u mnogo razvijenijim i opremljenijim sustavima zaštite i spašavanja, nego što je to u mogućnosti naša općina. Za uspješno organiziranje sustava zaštite i spašavanja vrlo je bitno da se sve pojave prate, analiziraju i upoređuju sa ranijim iskustvima, te da se kod prikupljanja i analize podataka o opasnostima koriste suvremenim tehnologijama radi lakšeg vrednovanja i distribuiranja podataka. U takvim uvjetima bi nam planiranje razvoja sustava zaštite i spašavanja bilo lakše, racionalnije i učinkovitije, te predstavlja izvodljiv i isplativ način da se osigura učinkovito suočavanje sa opasnostima i posljedicama djelovanja prirodnih i drugih nesreća.

Pravovremenim i učinkovitim djelovanjem snaga i sredstava radi preventivne i operativne zaštite ljudi i materijalnih dobara, kvalitetnim rukovođenjem i upravljanjem u vrijeme izbijanja i djelovanja prirodnih i drugih nesreća, te sustavskim mjerama oporavka

nastoje se spasiti život, zdravlje ljudi i životinja, pojava naknadnih lančanih nesreća kao i sprečavanje ili pak ublažavanje nastanka socijalnih, ekonomskih, sigurnosnih, političkih i drugih poremećaja.

Razvoj sustava zaštite i spašavanja treba omogućiti učinkovitiju međuresornu suradnju nositelja planiranja, jačati veze između različitih stručnih profesionalnih i dobrovoljnih jedinica i grupa i veću i djelotvorniju podršku stanovništva u provođenju mjera zaštite i spašavanja. Istovremeno će ukazati na elemente zakonskog i funkcionalnog djelovanja u planiranju i upotrebi novih prikladnih odgovora cjelokupne društvene zajednice na prirodne i druge nesreće.

Program razvoja će omogućiti da se racionalno i učinkovito koriste postojeće snage, tako što će stvoriti uvjete za integriranje postojećih snaga u jedinstven sustav zaštite i spašavanja i što će predvidjeti i osigurati operativni razvoj namjenskih (nedostajućih) kapaciteta zaštite i spašavanja.

Program razvoja zaštite i spašavanja omogućiti će izradu planova zaštite i spašavanja zasnovanih na Procjeni ugroženosti Općine, redovno godišnje ažuriranje tih planova, te izradu i realiziranje akcionih planova, konkretnih programa i projekata značajnih za zaštitu i spašavanje. Programom će se povećati odgovornost svih učesnika u provođenju mjera zaštite i spašavanja, definirat će se nadzor nad provođenjem mjera i postupaka i omogućit će se jače ispoljavanje inicijative u pravcu poboljšanja na osnovu ranijih iskustava.

Uspješno realiziranje Programa zaštite i spašavanja postići će se svakodnevnim timskim radom, donošenjem i provođenjem racionalnih propisa i planova, te je s toga zaštita i spašavanje općine Usora od prirodnih i drugih nesreća planirana za dvije faze:

1. Faza smanjenja rizika od prirodnih i drugih nesreća
 - preventiva za slučaj prirodnih i drugih nesreća,
 - ublažavanje posljedica od prirodnih i drugih nesreća, kao dio područja preventive,
 - pripravnost/spremnost za djelovanje u slučaju prirodnih i drugih nesreća.
2. Faza odgovora i oporavka u toku izbijanja i djelovanja prirodne i druge nesreće
 - mjera odgovora (interventna mjera),
 - mjera oporavka (konsolidacija i stabilizacija stanja).

1.4.1. Faza smanjenja rizika od prirodnih i drugih nesreća

1.4.1.1. Preventiva za slučaj prirodne i druge nesreće

Preventivno djelovanje kao razvojno područje zaštite i spašavanja postavlja se kao najvažnija, težišna aktivnost svih nosilaca planiranja mjera zaštite i spašavanja, odnosno kao centralna točka aktivnosti državnih organa, pravnih i fizičkih subjekata u pripremi za efikasan odgovor na izazove i opasnosti u vezi sa izbijanjem i djelovanjem prirodnih i drugih nesreća.

Cilj preventive je sprečavanje nastanka prirodne i druge nesreće, smanjenje njenog djelovanja (ako je nije moguće spriječiti), da se smanji rizik, odnosno ublaže posljedice po ljude i materijalna dobra, te da se što je moguće prije otkloni izvor ugrožavanja.

Preventivne mjere zaštite i spašavanja, u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima, Procjenom ugroženosti, Programom razvoja i Planovima zaštite i spašavanja općine, će planirati i provoditi: općinski organ uprave, mjesne zajednice, svaki pravni i fizički

subjekt, ustanove i detaširana odjeljenja pravnih subjekata na području općine Usora, čije će težište kod planiranja aktivnosti biti:

- dogradnja normativno-pravnog okvira nužnog za uspješno provođenje mjera zaštite i spašavanja,
- uspostavljanje funkcionalne, učinkovite i ekonomične strukture snaga za zaštitu i spašavanje i održivog načina financiranja preventivnih mjera zaštite i spašavanja,
- otklanjanje i blagovremeno uočavanje svih izvora opasnosti koji mogu izazvati ili pospješiti negativne efekte prirodnih i drugih nesreća,
- organiziranje kontinuiranog i učinkovitijeg praćenja, koordinacije i pomaganja mjera koje na području općine organiziraju i provode državne službe i ustanove,
- organiziranje i uvježbavanje sustava praćenja pojava, odnosno obavještavanja i uzbunjivanja stanovništva u slučaju prirodnih i drugih nesreća,
- definiranje najprikladnijeg načina upravljanja u prirodnim i drugim nesrećama, kao i drugih politika i mjera kojima se jača sustav preventivne i operativne zaštite ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.

Planiranje preventivnih mjera zaštite i spašavanja, pored mjera planiranih u Programu i planovima zaštite i spašavanja, obuhvata:

- prostorne, urbanističko-građevinske i druge planove Općine, ZDŽ, Federacije BiH i države BiH,
- projekte i akcije kao i operativne, akcione i druge planove općinskih službi, državnih službi i ustanova, udruženja građana, poduzeća, mjesnih zajednica i dr.,
- planove regulacije i uređenja korita rijeka, šuma i poljoprivrednih površina,
- zabranu preduzimanja mjera i radnji koje mogu izazvati nastanak nesreće, ili pojačati njeno negativno dejstvo,
- mjere kontrole, inspekcijuskog i drugog nadzora u svim oblastima planiranja i izvršavanja zakonskih i podzakonskih propisa,
- planiranje i provođenje obuke stožera, službi i povjerenika civilne zaštite, obuke profesionalnih jedinica/postrojbi, članova udruženja građana i građana.

Planiranjem i provođenjem mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća obuhvatit će sve oblasti preventivne i operativne zaštite, s tim da težište treba usmjeriti na mjere zaštite od opasnosti na područja gdje je procjenjeno da na određenom mjestu prijeti opasnost od: klizanja i odronjavanja tla, poplave, zemljotresa, rušenja objekata, požara, epizootije, zoonoze, zagađivanja zemlje, vode i zraka, većih prometnih i avio nesreća, epidemija i drugih nesreća.

Preventivnu zaštitu od nesreća koje već duži period prijete životima i zdravlju ljudi i životinja (mine, neeksplozirana ubojita sredstva, epizootije i sl.) i koje u skoroj budućnosti nismo u stanju eliminirati, potrebno je provoditi na način koji će omogućiti odvijanje svakodnevnih, ali prije svega sigurnosnih aktivnosti stanovništva. Za uspješnost mjera preventive kod ovih, već postojećih, izvora prijetnji izuzetan značaj imaju mjere pravilnog i pravovremenog informiranja ugroženih, upozorenja, obuka, zabrana kretanja u ugroženim područjima i sl.

1.4.1.2. Ublažavanje posljedica od prirodnih i drugih nesreća

Negativni efekti prirodnih i drugih nesreća proizvode izravne i inizravne štete po ljude i materijalna dobra, s tim da zaustavljanje jedne nesreće ne znači da se neće pojaviti druga (nova ili popratna nesreća) koja će nastaviti štetno djelovanje. Stoga je strateško orijentiranje

Općine Usora i u skladu sa njenim mogućnostima, u ovom području usmjereno na konkretne operativno-stručne mjere koje će ojačati preventivne mjere zaštite i spašavanja, čiji je cilj da blagovremeno spriječe ili ublaže jačinu udara i rušilačko djelovanje prirodne i druge nesreće na području Općine, kao i njeno štetno djelovanje na susjedne općine.

a) Normativno-stručne mjere

- analiziranje i blagovremenu izmjenu i dopunu normativno-pravnog okvira koji uređuje oblast praćenja i sprječavanja negativnih pojava i izvora pojave opasnosti,
- razvijanje svijesti o potrebi primjene naučno-stručnih dostignuća u procesima planiranja za potrebe gradnje, razvoja i strateškog planiranja,
- izmjenu prostornih i drugih planova koji otežavaju ili onemogućavaju uspješno provođenje mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara,
- organiziranje funkcionalnog nadzora i kontrole nad provođenjem tih mjera,
- osiguranje financijske i druge podrške pravnim i fizičkim subjektima koja organizirano provode preventivne i operativne mjere zaštite i spašavanja,
- obuku i uvježbavanje struktura zaštite i spašavanja i stanovništva za slučaj potrebe,
- učinkovito uzbuđivanje i organiziranje struktura zaštite i spašavanja i stanovništva, pripremu i provođenje učinkovitog odgovora na opasnosti prirodnih i drugih nesreća,
- organiziranje i održavanje prostora za privremeno zbrinjavanje ugroženih i stradalih,
- pravovremeno osiguranje materijalno-financijskih i drugih sredstava nužnih za uspješno provođenje mjera ublažavanja posljedica prirodnih i drugih nesreća.

b) Stručne građevinsko-tehničke mjere

- pravovremeno poduzimanje operativnih mjera radi sprečavanja pojave i djelovanja prirodnih i drugih nesreća (regulacija korita rijeka i potoka, izgradnja nasipa, uređenje šumskog i poljoprivrednog zemljišta i dr.),
- plansko uklanjanje građevinskih i drugih objekata koji mogu biti uzrok ili pospješiti pojavu prirodne i druge nesreće (objekti u vodnom pojasu, zapreke u rijekama, skladišta opasnih materijala i dr.),
- blagovremeno ispitivanje mogućih pojava opasnosti (klizanje i odronjavanje tla, zarazne bolesti, strujni udar, obrušavanje objekata i sl.), te blagovremeno otklanjanje uzroka takvog štetnog djelovanja,
- mjere zabrane odvijanja započetih aktivnosti koje imaju štetan utjecaj na ljude i materijalna dobra kombinirane sa mjerama (naredbama) za otklanjanje nastalih posljedica i eliminiranje izvora opasnosti (u oblasti gradnje, planiranja izgradnje i upravljanja svim vrstama otpada i dr.),
- poduzimanje i drugih operativnih građevinsko-tehničkih mjera ublažavanja posljedica prirodnih i drugih nesreća.

1.4.1.3. Pripravnost/spremnost za djelovanje u slučaju prirodnih i drugih nesreća

Prirodne i druge nesreće, bez obzira na razvijenost sustava zaštite i spašavanja, zahtijevaju stalno praćenje i analiziranje mogućnosti njihovog izbijanja i djelovanja, vrlo često iznenade nositelje planiranja zaštite i spašavanja, radi čega je nužna stalna dogradnja sustava za zaštitu i spašavanje Općine Usora, i njeno integrisanje u jedinstven sustav zaštite i spašavanja Županije, Federacije BiH i države BiH.

Općinsko tijelo uprave je odgovorno za dogradnju i očuvanje stabilnosti i funkcioniranje državne vlasti na nivou Općine, kao i za stvaranje osnovnih uvjeta za neometano funkcioniranje drugih državnih tijela sa sjedištem na području općine u uvjetima prirodnih i drugih nesreća.

Nositelji planiranja (općinski organi uprave, mjesne zajednice, poduzeća, ustanove, udruženja građana i druge) su težište za postizanje pripravnosti/spremnosti na brz i efikasan odgovor u slučaju prirodnih i drugih nesreća, imaju usmjeriti na najosjetljivije komponente sustava zaštite i spašavanja, i to: formiranjem, opremanjem, obučavanjem i uvježbavanjem štožera, službi i povjerenika civilne zaštite, njihovim pravilnim teritorijalnim rasporedom, realnim planiranjem i dosljednim provođenjem planiranih mjera.

a) Organiziranje i planiranje zaštite i spašavanja

Sadrži jasnu i sveobuhvatnu, a istovremeno realno moguću i provodivu politiku zaštite i spašavanja za upravljanje u situacijama prirodnih i drugih nesreća, i odgovarajućim, kvalitetnim i održivim propisima koji omogućuju brzo i kvalitetno prilagođavanje djelovanju u datim uvjetima i okolnostima, te da kao sustav može kreirati ili utjecati na kreiranje realno provodivih propisa, strategija i drugih planova i programa zaštite i spašavanja, pogotovo u uvjetima kada se javi potreba za brzim-hitnim odgovorom, kao što je evakuacija stanovništva ili njihovo privremeno premještanje u sigurna područja.

b) Resursi

Prioritetno čine ljudi, zatim objekti i sustavi za praćenje i upozoravanje na opasnosti koje prijete ljudima i materijalnim dobrima, objekte i sustave za operativno vođenje akcija zaštite i spašavanja, te svi drugi resursi koji bi mogli biti korišteni u akcijama zaštite i spašavanja (oprema, sredstva, zalihe, logistički centri i sl.) iskazani detaljnim specifikacijama.

c) Operativni centar civilne zaštite

Popunjenost lične i materijalne formacije centra, kompetentnost, obučenost i osposobljenost kadrova koji rukovode ili informacijama opslužuju centar, razvijenost i uvježbanost sustava za praćenje i dojavljivanje o opasnostima da brzo i kvalitetno primi i prosljedi informaciju, upute, naredbe i sl.

d) Obuka i uvježbavanje sustava zaštite i spašavanja

Sve strukture civilne zaštite, uključujući i građane kod kojih se mora razviti i ojačati svijest o opasnostima i rizicima mogućeg nastanka i djelovanja prirodnih i drugih nesreća, će pokazati da se organizirano može uticati na prirodne i druge nesreće, na ublažavanje posljedica ili blagovremeno zbrinjavanje ljudi i materijalnih dobara, bez nepotrebnog stvaranja percepcije straha o opasnostima koje se javljaju sa tim pojavama.

e) Koordinacija svih nositelja planiranja i učesnika u provođenju mjera zaštite i spašavanja

Mora biti koncipirana na programima i planovima zaštite i spašavanja i obvezama koje po osnovi istih proistječu za nositelje planiranja zaštite i spašavanja i izravne izvršitelje određenih mjera zaštite i spašavanja i organizirana tako da je u datom trenutku u stanju nadomjestiti određene specifične nedostatke sustava zaštite i spašavanja (preraspodjelom poslova i obveza, preraspodjelom snaga i sredstava, traženje pomoći i sl.).

Pripravnost i spremnost su međusobno ovisni i od njihovog kvaliteta zavisi uspješnost operacija brzog i odgovarajućeg odgovora na prirodne i druge nesreće i prateće opasnosti.

Učinkovitost njihovog djelovanja u uvjetima prirodnih i drugih nesreća ovisi o pravilnoj procjeni opasnosti nastanka i djelovanja prirodnih i drugih nesreća na određenom području, procjene potreba i mogućnosti za provođenjem određenih mjera zaštite i spašavanja, procjene snaga i sredstava nužnih za brzo djelovanje u datim okolnostima (planovi, snage, sredstva, oprema, komunikacija, koordinacija, pomoć i sl.), s tim da je vrlo važno osigurati obučenosť i uvježbanosť snaga za brzo djelovanje u konkretnim situacijama (poplava, požar širih razmjera i dr.) i dugoročno posmatrati razvoj:

- popuni jedinica/postrojbi, službi i imenovanjima povjerenika civilne zaštite, angažiranjem odgovarajućeg kadra (kvalificirana, spolna, starosna, zdravstvena struktura), njihovim obučavanjem i usavršavanjem za oblast zaštite i spašavanja,
- uspostavljanju i stalnom ažuriranju baze podataka značajne za zaštitu i spašavanje i njenom blagovremenom prezentiranju zainteresiranim nositeljima planiranja mjera zaštite i spašavanja, ugroženim područjima i ljudima,
- razvijanju sustava blagovremenog upozorenja i prenosa instrukcija i uputstava, posebno kada se radi o prenošenju tehničkih informacija o pojedinim opasnostima i uputstava kako se preventivno zaštititi,
- izgradnji specijaliziranih komunikacijskih i drugih sustava za podršku upravljanju procesom govora, podataka, dokumenata i sl.,
- osiguranju namjenskih zaliha nužnih za efikasan brzi odgovor, posebno u fazi smanjenja rizika od nastanka i djelovanja prirodnih i drugih nesreća,
- vježbama simulacije radi provjere učinkovitosti rješenja predviđenih planovima zaštite i spašavanja.

Primjene principa učinkovitosti i ekonomičnosti upotrebe snaga i sredstava za zaštitu i spašavanje se u normalnim uvjetima koriste radi zadovoljenja drugih redovnih potreba pojedinaca i društva, s tim da se planovima pripravnosti treba definisati način njihovog prilagođavanja potrebama zaštite i spašavanja.

1.4.2. Faza odgovora na prirodne i druge nesreće i oporavka nakon prestanka istih

1.4.2.1. Odgovor

Mjere odgovora (interventne mjere) imaju za cilj da se postigne spremnost za brz i adekvatan odgovor na izazove i opasnosti, a koje se poduzimaju neposredno prije nastanka prirodne i druge nesreće, tj. odmah nakon uzbunjivanja sustava zaštite i spašavanja na prirodnu ili drugu nesreću, ili neposredno nakon udara prirodne i druge nesreće (izmještanjem i evakuisanjem, formiranjem brana i nasipa za odbranu od poplave i sl.).

Dosadašnja iskustva su pokazala da se mjere odgovora izvode u krajnje teškim i složenim uvjetima, da je njihovo realiziranje otežano, često privremeno ili trajno onemogućeno, te s toga zahtjeva dobru obučenos, uvježbanost i požrtvovanost ljudstva koje ih izvršava.

Mogućnošću da se učinkovito odgovori na prirodne i druge nesreće postiže se psihološki utjecaj za djelovanje kod lica pogođenih prirodnim i drugom nesrećom, smanjuje se broj staradalih, olakšavaju se teškoće i patnja stanovništva pogođenog djelovanjem nesreća, umanjuju se materijalni gubici, odnosno brže i učinkovitije se stvaraju osnovni uvjeti za život i rad zajednice.

a) Faktori koji utječu na učinkovitost odgovora

- rasprostranjenost mreže osmatranja, javljanja i uzbuñivanja i njegove uvezanosti sa Operativnim centrom civilne zaštite Općine Usora i susjednim općinama, te brzo uočavanje i prenos informacija o opasnostima od prirodnih i drugih nesreća,
- sposobnosti sustava zaštite i spašavanja da brzo, učinkovito i realno procjeni mogućnost nastanka i djelovanja prirodne i druge nesreće i moguće opasnosti koje prijete ljudima i materijalnim dobrima,
- brzo i učinkovito aktivacije planova zaštite i spašavanja, uz racionalnu upotrebu snaga i sredstava za zaštitu i spašavanje,
- pripremljenost i osposobljenost stanovništva, posebno pogođenog nesrećom, da djeluje radi samozaštite i uzajamne zaštite od prirodnih i drugih nesreća,
- obučenos, sposobnost i iskustvo osoba koje upravljaju mjerama odgovora na prirodne i druge nesreće, te ih pravovremeno upućuju u ugrožena područja,
- da se bez širenja straha i panike, vrši prikupljanje, obrada i priopćavanje informacija o prirodnim i drugim nesrećama, posljedicama koje se mogu desiti ili su se desile,
- mogućnos korištenja komunikacija, posebno putnih i mogućnosti brzog pronalaska alternativnih rješenja za korištenje istih,
- organizirane planske evakuacije ili premještanja ugroženog stanovništva i materijalnih dobara,
- kvalitetne koordinacije svih učesnika u akcijama zaštite i spašavanja, te blagovremeno osiguranje zamjene za nenajavljeno odsutne, bolesne i premorene učesnike akcija zaštite i spašavanja,
- pomoć sustava zaštite i spašavanja Županije, Federacije BiH, države BiH i drugih državnih organa, pogotovo onih koji raspolažu odgovarajućom opremom i sredstvima za zaštitu i spašavanje (helikopteri, transportna vozila, zalihe i sl.).

b) Vidovi odgovora

- u stanje pripravnosti staviti, ili pokrenuti interventni sustav zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara (djelomično ili u cijelosti),
- brzim sustavnim mjerama i upotrebom sustava za osmatranje, uzbuñivanje i javljanje, a po potrebi i od drugih pravnih i fizičkih lica, prikupiti, analizirati i procijeniti podatke o mogućoj prijjetnji ili već nastalim prirodnim i drugim nesrećama sa svim potrebnim pokazateljima (vanredna procjena ugroženosti određenog područja ili općine u cjelini),
- ocijeniti potrebe o upotrebi snaga i sredstava zaštite i spašavanja za adekvatan odgovor opasnostima koje prijete ili koje su već izazvale određene posljedice,
- organizirati plansko izmještanje ili evakuiranje ljudi i materijalnih dobara iz ugroženog područja zahvaćenog prirodnim i drugom nesrećom,

- osigurati korištenje komunikacija prema prioritetima, te osigurati puteve za snabdijevanje i evakuiranje - premještanje,
- provesti interventne mjere za sprečavanje ili ublažavanje posljedica djelovanja prirodnih i drugih nesreća (formiranje nasipa radi odbrane od poplave, presijecanje požara, namjensko rušenje teško oštećenih objekata i sl.),
- poduzeti mjere radi sprečavanja pojave popratnih oblika prirodnih i drugih nesreća (požari i strujni udari zbog eventualnog pada dalekovoda, pad helikoptera u naseljenom dijelu - eksplozije i sl.),
- organizirati pronalazak i spašavanje stradalih iz ruševina, bujica rijeka i dr.,
- osigurati pravovremenu i odgovarajuću medicinsku pomoć za povrijeđene i asanaciju terena kada ima poginulih,
- osigurati smještaj za stradale, njihovu ishranu, medicinski tretman i redovno održavanje higijene,
- organizirati osposobljavanje putnih i drugih komunikacija za potrebe provođenja mjera zaštite i spašavanja i druge potrebe, prema prioritetima,
- osigurati potrebne količine pitke i tehničke vode za potrebe provođenja mjera zaštite i spašavanja, kao i druga materijalna sredstva,
- osigurati područje od svih vidova zloupotrebe nastale situacije (krađe, pljačke, pogrešne i neovlaštene primjene mjera zaštite i spašavanja ili vršenja nedozvoljenih radnji pod izgovorom izvršavanja mjera zaštite i spašavanja),
- redovno i odgovarajuću informiranje stanovništva i nadležnih državnih tijela,
- poduzimanje mjera koje jačaju moral stanovništva pogođenog nesrećom, stanovništva u susjedstvu ali i drugih,
- o svim poduzetim mjerama uredno voditi evidenciju, posebno kada su u pitanju nestale, premještene ili evakuirane osobe,
- raditi na ponovnom spajanju obitelji pogođenih prirodnim i drugim nesrećama,
- organizirati rad povjerenstava za procjenu šteta nastalih djelovanjem prirodnih i drugih nesreća i stvoriti uvjete za njihovu sigurnost i efikasan rad.

Dosadašnja iskustva u području odgovora na prirodne i druge nesreće pokazuju da se u više oblasti preventivnog i operativnog djelovanja radi zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara javljaju ozbiljni problemi, koji otežavaju ili čak onemogućavaju provođenje mjera zaštite i spašavanja.

c) Problemi u procesu planiranja učinkovitog odgovora

- neuhodanost sustava organiziranja lokalne samouprave, posebno u dijelu koji se odnosi na organiziranje i funkcioniranje mjesnih zajednica i izvršavanje obveza iz djela njihove nadležnosti iz oblasti zaštite i spašavanja,
- nedostatak realno provodivih planova na svim nivoima planiranja zaštite i spašavanja i nedovoljna zastupljenost mjera zaštite i spašavanja u planovima općinskih službi i poduzeća koja posluju na teritoriji općine Usora,
- nepostojanje robnih rezervi Županije na koje se oslanja Općina, ni u osiguravanju zaliha pogonskog goriva i maziva za potrebe provođenja mjera zaštite i spašavanja,
- nepostojanje osmatračke mreže za praćenje i dojavljivanje opasnosti od nastanka prirodnih i drugih nesreća,
- tehnički nedostaci osmatračke mreže i Operativnog centra civilne zaštite da brzo i učinkovito prime, obrade i prosljede informacije o nesrećama,
- nepostojanje kurirske službe za uzbunjivanje i aktivacije struktura civilne zaštite,

- nepovoljna kvalificiona, spolna, starosna i zdravstvena struktura osoba raspoređenih u strukture civilne zaštite,
- neopremljenost Stožera, službi i povjerenika civilne zaštite potrebnim materijalno-tehničkim sredstvima,
- loše razvijena infrastruktura u prigradskim i seoskim područjima, što u uvjetima nastanka prirodnih i drugih nesreća predstavlja ozbiljan problem.
- nedovoljna koordinacija pravnih i fizičkih subjekata koji organizirano ili samoinicijativno provode preventivne ili operativne mjere zaštite i spašavanja (svako prema svojim planovima ili „na svoju ruku“),
- nezainteresiranost pravnih i fizičkih lica za provođenje mjera zaštite i spašavanja sebe i drugih, jer se u određenim slučajevima nastoji sve komercijalizirati,
- nedozvoljavanje ili ometanje provođenja mjera zaštite i spašavanja (npr. preusmjeravanje plavnog vala na livade radi smanjenja snage istog, organizirano provođenje oborinskih voda i sl.),
- prenošenje netočnih informacija o nastanku prirodnih i drugih nesreća, opasnostima koje od njih prijete, posljedicama koje su već nastale, poduzetim mjerama i sl.,
- poteškoće koje se javljaju prilikom procjenjivanja šteta zbog sustavnih nedostataka (nepostojanje podataka o ranijoj vrijednosti oštećenog objekta i sl.),
- odbijanje stanovništva da čak i privremeno napuste svoje domove kada zaprijeti izbijanje ili izbije prirodna i druga nesreća,
- teške psihičke, socijalne, sigurnosne, ekonomske i druge posljedice koje nastaju djelovanjem prirodnih i drugih nesreća,
- nedovoljna koordinacija nadležnih državnih organa posebno za blagovremeno upućivanje pomoći područjima pogođenim djelovanjem prirodnih i drugih nesreća,
- neodgovarajuće dostavljanje pomoći ugroženom stanovništvu (neodgovarajući artikli, istekli rokovi upotrebe), te na druge vrlo bitne čimbenike.

1.4.2.2. Oporavak

Oporavak područja i društvene zajednice pogođene djelovanjem prirodne i druge nesreće je sustavno-planski proces kojim državna zajednica pomaže postizanje odgovarajućeg nivoa funkcionisanja društvene zajednice (život, rad i razvoj) na području pogođenom djelovanjem nesreća.

Oporavak u pravilu treba planirati kao jedinstven i koordiniran proces državnih i drugih tijela koji učestvuju ili mogu uzeti učešće u realiziranju određenih planova oporavka, s tim da se planiraju kratkoročne (hitne) mjere oporavka kojima se u prvoj godini nakon nesreće stvaraju uvjeti za život i rad stanovništva pogođenog nesrećom, koji se kasnije poboljšavaju dugoročnim planovima oporavka (razdoblje 5-10 godina).

Razvojno područje procesa oporavka ima za cilj da omogući što brže i učinkovitije postizanje stabilnosti na području pogođenom nesrećama, a koja je u odnosu na ostale izravne operativne funkcije sustava zaštite i spašavanja života i zdravlja ljudi, te sigurnost materijalnih dobara najvažnija. Neke od razvojnih faza oporavka (rehabilitacija, rekonstrukcija, uređenje zemljišta i sl.) treba izvršavati planski u sklopu obavljanja redovnih poslova i djelatnosti.

Učinkovitost procesa oporavka, u pravilu je sam po sebi izuzetno složen i zahtjevan proces, ovisi od mogućnosti i uspješnosti provođenja preventivnih mjera zaštite i spašavanja i od uspješnosti pravovremenog odgovora na prirodne i druge nesreće (bolje pripreme i

učinkovitiji odgovor - manje štete i potrebe za saniranjem istih), a posebnu pažnju je potrebno posvetiti slijedećem:

- da se za potrebe planiranja oporavka detaljno sagleda stanje i potrebe na ugroženom području, te da se prikupe, obrade i analiziraju svi potrebni podaci,
- da na osnovu urađenih analiza, korištenjem dostignutih naučnih metoda i angažiranjem odgovarajućeg stručnog kadra, sačine planovi i projekti oporavka sa konkretnim nositeljima, rokovima, načinom i fazama osiguranja potrebnih sredstava,
- da se stvore potrebni uvjeti da specijalizirana i druga poduzeća mogu realizirati vlastite planove i programe koji utiču na oporavak (sanacija mostova i puteva radi omogućavanja popravke dalekovoda, PTT vodova, vodovoda i sl.),
- da se osigura liječenje i rehabilitacija osoba pogođenih nesrećom, radi njihovog što bržeg oporavka, radi čega je potrebno pravovremeno osposobiti ili ojačati strukturu organizacije zdravstvene zaštite, komunalne operative, službe higijensko-epidemiološke zaštite, građevinske operative, veterinarske djelatnosti i sl.),
- da se planiraju i provedu mjere koje će spriječiti ili ublažiti posljedice ponovljenog udara prirodne i druge nesreće na ranije pogođenom području, jer ponovljeni udari, po pravilu, nanose više štete pogođenom području, te psihološki destabiliziraju pogođeno stanovništvo,
- da se osiguraju odgovarajući privremeni smještaj izmještenog i evakuiranog stanovništava i stvore uvjeti da sa premještenog mjesta mogu izvršavati svoje redovne obveze (odlazak na posao, u školu i sl.),
- da se izvrši analiza i kontrola procijenjenih šteta,
- da se mjere oporavka planiraju i provode prema prioritetima i uz punu koordinaciju svih nadležnih državnih organa i učesnika u procesu oporavka.

1.4.2.3. Provedba

Polazeći od činjenice da Politika razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća treba da ponudi rješenja za probleme koji su naglašeni zaključcima procjene ugroženosti Općine, uspješno provođenje Politike razvoja zaštite i spašavanja postavlja se kao najvažniji cilj.

1.4.2.4. Nositelji provedbe Politike razvoja zaštite i spašavanja

Programom razvoja zaštite i spašavanja Općine utvrđena je Politika i Strategija razvoja zaštite i spašavanja Općine, određeni su strateški ciljevi razvoja zaštite i spašavanja koji zajednički realiziraju: Općinsko vijeće, Načelnik i općinske službe, mjesne zajednice i drugi pravni i fizički subjekti na području Općine, s tim da posebnu obvezu, u smislu koordinacije realiziranja planova i programa zaštite i spašavanja, ima Služba i Stožer civilne zaštite Općine (osiguravanjem odgovarajuće organizacije, pravilnim kadrovskim odabirima nosilaca poslova, osiguranjem materijalno-financijskih sredstava i dr.).

Raspodjela poslova i obveza, način i rokovi njihovog izvršavanja, te druga pitanja važna za uspješnost realiziranja Politike i Strategije razvoja zaštite i spašavanja detaljnije će biti razrađeni Općinskim planom zaštite i spašavanja. Posebnu ulogu u realizaciji Politike i

Strategije zaštite i spašavanja Općine imaju općinske službe za upravu, koje redovnim koordiniranim aktivnostima i mogućnostima trebaju osigurati provođenje zacrtanih ciljeva.

Općina, u smislu provođenja preventivnih a posebno operativnih mjera zaštite i spašavanja, predstavlja ključni državni faktor u realizaciji konkretnih mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, te se s toga njene kvalitetne pripreme za provođenje tih mjera postavljaju kao imperativ.

1.4.2.5. Financiranje Programa razvoja zaštite i spašavanja

Zakonom o zaštiti i spašavanju u članu 179. je određen način financiranja civilne zaštite iz šest izvora financiranja, a u članom 184. ovog Zakona određene su obveze koje financira Općina. Detaljnom analizom zakonskih mogućnosti i obveza Općine u pogledu financiranja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, utvrđeno je da Općina Usora za financiranje razvoja Programa zaštite i spašavanja, planova, projekata i akcija može koristiti:

1. sredstva proračuna BiH, Federacije BiH i Zeničko-dobojske Županije,
2. sredstva proračuna Općine Usora,
3. sredstva ostvarena na nivou Općine po osnovu posebne naknade za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara,
4. sredstva ostvarena na nivou Federacije BiH po osnovu posebne naknade za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara,
5. proračunska sredstva svakog nositelja planiranja mjera zaštite i spašavanja, kako za fazu preventivne zaštite tako i za fazu operativne zaštite,
6. sredstva namijenjena za realiziranje specijalnih projekata (gospodarenje šumama, uređenje rijeka i dr.) koja osigurava međunarodna zajednica,
7. sredstva donacija, dobrovoljnih priloga i druga zakonita sredstva.

Način osiguranja i utroška sredstava za realiziranje Programa zaštite i spašavanja Općine razraditi će se posebnim dokumentom.

Mjere kojima se planira osiguranje sredstava za realizaciju Politike i Strategije zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća moraju biti planirane na realnim pokazateljima i uz potpuno uvažavanje propisa koji uređuju oblast financija, te kroz detaljno upoznavanje sa projektima određenih subjekata, uvjetima njihovog financiranja ili sufinanciranja.

Općina treba osigurati kvalitetne pripreme za izradu projekata sa kojima se može aplicirati za druga sredstva, a kojima se omogućava realiziranje Politike i Strategije zaštite i spašavanja.

II POGLAVLJE

2. STRATEŠKI PRAVCI RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA

2.1. UVODNI DIO

Strateški pravci razvoja zaštite i spašavanja zasnivaju se na viziji i strateškim ciljevima ovog Programa, a njihova realizacija se osigurava konkretnim programima koji se odnose na sve oblasti koje čine sustav zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća. Utvrđivanjem strateških pravaca razvoja zaštite i spašavanja i definiranjem konkretnih programa zaštite i spašavanja nastoji se izgraditi ili ojačati svijest o potrebi razvoja sustava zaštite i spašavanja Općine i pretvoriti je u dugoročno održiv koncept izgradnje i razvoja sustava zaštite i spašavanja u skladu sa mogućnostima Općine.

Politika i Strategija razvoja zaštite i spašavanja treba se dograđivati i usuglašavati sa dugoročnim državnim socijalno-ekonomskim, sigurnosnim i drugim interesima, što se može postići pravovremenim usklađivanjem strateških ciljeva i konkretnih programa koji ih prate. Strategija razvoja zaštite i spašavanja Općine objedinjava i usmjerava nastojanja šire društvene zajednice da se područja razvoja zaštite i spašavanja ostvare u skladu sa njihovom prirodom, ciljevima i logikom djelovanja, s tim da ih u okvir funkcionalnog sustava zaštite i spašavanja povezuje zajedničko djelovanje radi zaštite i spašavanja života i zdravlja ljudi, spašavanje materijalnih dobara i okoliša.

Objedinjeno i usmjereno djelovanje šire društvene zajednice radi zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća podrazumijeva:

- razlikovanje posebnih funkcionalnih sektora - područja razvoja zaštite i spašavanja,
- razlikovanje namjenski formiranih organa, službi i tijela (nositelja planiranja) koji su formirani radi ostvarivanja posebnih funkcija (operativno stručni organi civilne zaštite), od ostalih općinskih službi i tijela,
- svjesnost da su navedeni organi, službe i tijela formirani radi ostvarivanja osnovne uloge - planiranja i provođenja mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, ali da svoj doprinos mogu dati i u ostalim oblastima.

Strategija razvoja zaštite i spašavanja objašnjava i razrađuje način ostvarivanja strateških ciljeva i realizaciju strateških pravaca razvoja zaštite i spašavanja, te za svaki strateški pravac definiše slijedeće:

1. presjek trenutnog (postojećeg) stanja u toj oblasti,
2. razvojnu viziju kroz četiri pravca djelovanja (preventivno djelovanje sa ublažavanjem posljedica, pripravnost i spremnost i odgovor - oporavak),
3. osnovne strateške pravce za ostvarivanje vizije (provedba) i
4. konkretne programe i akcijske planove.

Pregled trenutnog stanja organizovanosti struktura civilne zaštite detaljno je opisan u Procjeni ugroženosti Općine od prirodnih i drugih nesreća, te se s toga u strateškim pravcima razvoja zaštite i spašavanja ukratko pojašnjavaju razlozi utvrđivanja tih pravaca razvoja u odnosu na one pravce koji nisu prioriteta, s tim da se razvoj i u tim (već razvijenim pravcima) treba unaprijediti.

Za uspješno provođenje strateških pravaca razvoja zaštite i spašavanja nužno je nastaviti realizaciju započetih projekata i definisati potrebu pripreme i realizacije novih, s tim da će se za sve strateške pravce razvoja zaštite i spašavanja definisati programi, projekti i akcije važni za zaštitu i spašavanje, odnosno način njihovog financiranja ili sufinanciranja.

2.1.1. Programi zaštite i spašavanja po oblastima

Strateški pravci razvoja zaštite i spašavanja razrađuju se kroz određeni broj konkretnih programa koji se odnose na sve oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, te se u realizaciju istih uključuje jedinstveni organ uprave općine, mjesne zajednice, stožer, službe i povjerenici civilne zaštite, pravna i fizička lica, svatko u dijelu svojih nadležnosti i zaduženja.

Raspored poslova, nadležnosti i odgovornosti za njihovo izvršavanje treba provesti u skladu sa nadležnostima, materijalno - financijskim i drugim uvjetima nosilaca poslova, vodeći računa o složenosti određenih projekata, njihovom značaju za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara. U tom smislu je naročito potrebno definisati:

1. strateške projekte koje samostalno ili u suradnji sa drugim državnim tijelima više razine organiziranja provodi Općina,
2. strateške projekte koje Općina provodi u suradnji sa mjesnim zajednicama i pravnim i fizičkim licima sa područja Općine,
3. strateške projekte čije će se provođenje zatražiti od nadležnih državnih tijela, javnih i drugih poduzeća sa sjedištem ili detaširanim organizacionim dijelovima na području Općine, odnosno od tijela i poduzeća kod kojih postoji zakonska obveza za planiranje i uređenje određene oblasti zaštite i spašavanja,
4. razvojne projekte usmjerene na jačanje i razvoj određenog područja ili važnog segmenta tog područja (zaštita šuma, vodotoka i sl.),
5. razvojne projekte usmjerene na realizaciju konkretnih ciljeva ili produkata od općeg interesa i značaja za sustav zaštite i spašavanja,
6. specijalne projekte koji su usmjereni na provođenje konkretnih ciljeva i koji trebaju riješiti konkretne probleme ili pomoći njihovo rješavanje u nekoj etapi razvoja,
7. definisati kriterije za ostvarivanje materijalno-financijske podrške programima i projektima čijom se realizacijom unaprijeđuje sustav zaštite i spašavanja, te definisati i sve druge norme i uvjete koji mogu imati značaj za realizaciju programa i projekata zaštite i spašavanja.

Programi i projekti razvoja sustava zaštite i spašavanja koji će se realizirati trebaju biti određeni prema prioritetima, sa određenim vremenskim rokovima, s tim da je izuzetno važno da budu oslonjeni jedan na drugi.

2.1.2. Projekti i planovi razvoja zaštite i spašavanja

Uzimajući u obzir da sustav zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara čini niz međusobno ovisnih i integrisanih faktora (ljudskih, materijalno-financijskih, organizacijskih i drugih) kao imperativ se postavlja potreba da se zaštita i spašavanje ljudi i materijalnih dobara planira i provodi kroz sve projekte i planove redovnih službi, poduzeća, mjesnih zajednica i drugih, a da se potrebe i zahtjevi za provođenjem mjera zaštite i spašavanja koji nisu obuhvaćeni tim planovima obuhvate posebnim planovima i projektima civilne zaštite ili drugih službi.

Kada realizacija određenog projekta, plana ili akcije može imati pozitivnog utjecaja na razvoj sustava zaštite i spašavanja takve projekte, planove i akcije, u pravilu, treba podržati u materijalno-financijskom i organizacijskom smislu, bez obzira da li ih realizira pravno lice, fizičko lice, službe države ili nevladinog sektora.

Postupak projektiranja i planiranja realizacije određenih projekata treba obaviti tako da se pravilno tretira određeni problem ili opasnost (bez precjenjivanja ili podcjenjivanja), da rješenja predložena projektima i planovima zadovoljavaju postojeće potrebe ili barem najnužniji dio tih potreba (potrebe za provođenjem tzv. hitnih mjera zaštite i spašavanja, odnosno sanacije posljedica nesreće), te da ih je, u organizacijskom i materijalno-financijskom smislu, moguće realizirati.

Razvojem sustava zaštite i spašavanja, a posebno propisima koje provode redovne općinske službe, treba predvidjeti učinkovite mjere koje će blagovremeno spriječiti provođenje projekata, planova i akcija pravnih i fizičkih lica, čijim provođenjem bi mogle nastati opasnosti ili štete po ljude i materijalna dobra (provođenje akcija kojima se potiče klizanje tla, poplava, kojima se povećava požarna opterećenost određenog područja i sl.) i koje će omogućiti zakonito sankcionisanje počinitelja, odnosno otklanjanje opasnosti i nanadu štete (sanacija postojećeg stanja).

Sadržaj i način izrade zahtijeva točno i realno definisati projektni zadatak čija se izrada i realizacija projekata provodi u skladu sa najvišim stručnim standardima koji uređuju određenu oblast na način određen Uredbom o sadržaju i načinu izrade planova zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, br. 23/04, 38/06, 08/11), pravilnicima i instrukcijama Federalne uprave za civilnu zaštitu.

2.2. DEFINIRANJE KONKRETNIH STRATEŠKIH PRAVACA RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

2.2.1. Strateški pravac razvoja – Program organizacije, popunjavanja, obuke i uvježbavanja racionalnih, učinkovitih i ekonomičnih snaga za zaštitu i spašavanje

2.2.1.1. Presjek trenutnog stanja

Usljed posljedica nastalih ratom došlo je do znatnog narušavanja sustava za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara, tako da su se strukture civilne zaštite dijelom raspale, a ostatak reorganizirao u skladu sa tadašnjim okolnostima. Sačuvan je jedan manji dio materijalno-tehničkih sredstava koji je istrošen za potrebe zaštite i spašavanja u ratnom i

poslijeratnom periodu. Popunjenost struktura civilne zaštite ljudstvom je nepovoljna sa aspekta starosne, zdravstvene, spolne, regionalne i stručne strukture.

U poslijeratnom razdoblju su se provodile i još uvijek se provode reforme i reorganizacija državnih organa uprave, što automatski za sobom povlači potrebu reorganizacije sustava za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobra, pogotovo u dijelu koji se odnosi na preraspodjelu prava i obveza po osnovu zaštite i spašavanja.

Formiranjem jedinstvenog općinskog organa uprave kojim rukovodi načelnik Općine i donošenjem odgovarajućih propisa iz nadležnost Federacije BiH, Zeničko-dobojske Županije i Općine Usora, stvoreni su nužni preduvjeti da se ozbiljnije pristupi reorganizaciji sustava za zaštitu i spašavanje.

2.2.1.2. Područja razvoja zaštite i spašavanja

a) Prevencija i ublažavanje

U toku izrade ovog Programa, u sklopu razvoja područja prevencije i ublažavanja, realizovano je sljedeće:

- Općinsko vijeće je usvojilo Odluke:
- Odluka o organiziranju službi zaštite i spašavanja na području Općine Usora, broj:02-4422/17 od 19.12.2017. godine, („Službeni glasnik općine Usora“ broj:14/17);
- Odluka o osnivanju općinskog stožera civilne zaštite broj:01-44-01/04 od 07.05.2004. godine (“Službeni glasnik općine Usora” broj:3/04);
- Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o osnivanju općinskog stožera civilne zaštite, broj:0105-78/09 od 22.06.2009. godine, (“Službeni glasnik općine Usora”, broj:4/09)

U cilju unapređenja dostignutog stepena organizacije snaga i sredstava za zaštitu i spašavanje, potrebno je provesti sljedeće planove i programe:

- završiti proces reforme javne uprave i u sklopu toga reorganizacije sustava zaštite i spašavanja (standardizacija, digitalizacija i dr.),
- kontinuirano vršiti obuku uposlenika u Općini za potrebe planiranja i provođenja mjera zaštite i spašavanja, kao i obuku članova vijeća mjesnih zajednica, Stožera civilne zaštite, povjerenika, službi zaštite i spašavanja i stanovništva,
- osigurati fazno popunjavanje Stožera, službi i povjerenika civilne zaštite odgovarajućim materijalno-tehničkim sredstvima, zatim obuku i vježbu za rukovanje sredstvima,
- osigurati planiranje i provođenje mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća kroz redovne planove, programe i projekte općinskih službi uprave, poduzeća i ustanova na području Općine,
- ažurirati Plan zaštite i spašavanja općine,
- izraditi i donijeti Procjenu ugroženosti od požara i Plan zaštite od požara općine,
- razraditi i uvježbati planove djelovanja i planove koordinacije u slučaju kada zaprijeti nastanak ili nastane prirodna ili druga nesreća,
- tako organizirane, opremljene i uvježbane strukture civilne zaštite integrisati u sustav zaštite i spašavanja Zeničko-dobojske Županije i Federacije BiH, sa pretpostavkom da

moгу biti upotrebljeni i izvan područja općine, odnosno da mogu organizirano prihvatiti ponuđenu (potrebnu) pomoć.

b) Pripravnost i spremnost

Pripravnost i spremnost za djelovanje u slučaju potrebe zaštite i spašavanja ovisi od kvalitete provođenja preventivnih mjera zaštite i spašavanja, te je nakon preduzimanja mjera iz područja preventive, nužno:

- sa potpunim i opremljenim strukturama civilne zaštite organizirati i provesti uvježbavanje za djelovanje u slučaju konkretnih opasnosti koje mogu zaprijetiti određenom području ili općini u cjelini,
- snage i sredstva namijenjena za zaštitu i spašavanje držati u stanju koje osigurava brzu i učinkovitu intervenciju radi ublažavanja posljedica prirodnih i drugih nesreća,
- sustav za praćenje i dojavljivanje mogućih opasnosti stalno držati u stanju koje osigurava brzo, tačno i učinkovito prenošenje informacija o opasnostima, kao i instrukcija i naredbi kako postupiti u datom trenutku,
- za potrebe djelovanja u uvjetima prirodnih i drugih nesreća definisati način, uvjete i prioritete korištenja komunikacija i drugih kapaciteta nužnih za uspješno postizanje pripravnosti i spremnosti za djelovanje radi zaštite i spašavanja.

c) Odgovor – oporavak

Sušтина Programa, organizacije, popunjavanja, obuke i uvježbavanja racionalnih, učinkovitih i ekonomičnih snaga za zaštitu i spašavanje je da, u uvjetima kada se za to ukaže potreba, odgovarajućo i pravovremeno odgovori na prijeteću opasnost pružajući pomoć ugroženim ljudima, te uklanjajući i štiteći materijalna dobra, na slijedeći način:

- da se dobiju racionalne, ekonomične i učinkovite strukture civilne zaštite spremne da u svakom trenutku i u svim uvjetima pruže pomoć ugroženom i stradalom stanovništvu,
- da se omogućí pravovremena i odgovarajuća upotreba snaga i sredstava namijenjenih za zaštitu i spašavanje, te da se njihovo angažovanje obavi prema Planu prioriteta ovisno o ugroženosti određenog područja,
- da se ugroženo područje i pojedinci zaštite od mogućih zloupotreba (pljačka i devastacija na ugroženom području, nestručan pristup kod provođenja mjera zaštite i spašavanja i sl.),
- da se osigura pravilno evidentiranje i procjenjivanje šteta nastalih djelovanjem prirodnih i drugih nesreća (prije ili u tijeku odgovora), te evidentiranje podataka o stradalom stanovništvu,
- da se osigura odgovarajućo djelovanje struktura civilne zaštite i stanovništva za slučaj da dođe do obolijevanja ili smrti većeg broja ljudi ugroženih djelovanjem prirodnih i drugih nesreća, ili onih koji pružaju pomoć ugroženim i stradalim.

Učinkovitost snaga i sredstava namijenjenih za zaštitu i spašavanje u fazi oporavaka izravno ovisi od kvaliteta provođenja preventivnih mjera, odgovarajućosti odgovora na prijeteću opasnost i sile udara prirodne i druge nesreće, s tim da i pored toga postoje određeni uvjeti koje je nužno riješiti prilikom razvoja područja oporavka, kao što su:

- organiziranost i osposobljenost snaga i sredstava za učinkovito provođenje mjera oporavka pogođenog područja, jer mjere oporavka pogođenog područja provode redovne specijalizirane službe i ustanove, što može trajati duže vremensko razdoblje,
- punu koordinaciju svih učesnika u razvoju oporavka, da bi se u konačnici osiguralo racionalno i koordinirano korištenje sredstava i resursa za potrebe oporavka područja pogođenog prirodnom i drugom nesrećom,
- maksimalno angažovanje stručnih kadrova i korištenje stručnih i naučnih metoda u tijeku planiranja razvoja područja oporavka po oblastima (npr. poljoprivrede, zdravstva, veterinarstva i sl.) i kod provođenja mjera oporavka pogođenog područja.

d) Provedba

Za potrebe razvoja ovog strateškog pravca razvoja nužno je izraditi Program organizacije, popunjavanja i uvježbavanja racionalnih, učinkovitih i ekonomičnih snaga za zaštitu i spašavanje koji treba dati odgovore i rješenja na pitanja i probleme definisane u točki 1.2., pod a, b i c ovog strateškog pravca zaštite i spašavanja.

e) Akcijski plan

Za realizaciju Programa, organizacije, popunjavanja, obuke i uvježbavanja snaga za zaštitu i spašavanje, potrebno je poduzeti slijedeće korake:

- doraditi i upotpuniti normativno - pravni okvir iz dijela nadležnosti Općine,
- pripremiti mjesne zajednice, pravna i fizička lica i strukture civilne zaštite za učešće u planiranju i provođenju mjera zaštite i spašavanja,
- izraditi Program organizacije, popunjavanja, obuke i uvježbavanja snaga za zaštitu i spašavanje i osigurati njegovo provođenje,
- osigurati uvjete i sredstva za postupak planiranja zaštite i spašavanja, postupak opremanja i uvježbavanja struktura civilne zaštite i građana,
- osigurati kontinuiranu provjeru osposobljenosti i mobilnosti snaga za zaštitu i spašavanje.

Nositelji ovog akcionog plana su:

- Općinsko vijeće i načelnik Općine,
- Stožer civilne zaštite i Služba za civilnu zaštitu,
- općinske službe za upravu u suradnji sa nadležnim Županijskim i Federalnim ministarstvima i ustanovama (svaka iz dijela svojih nadležnosti ili srodnih poslova),
- mjesne zajednice, pravna lica i ustanove organizovane na području Općine, a po potrebi i drugi za čije se učešće ukaže potreba.

2.2.2. Strateški pravac razvoja – Program izgradnje i održavanja skloništa i drugih kapaciteta za potrebe sklanjanja, izmještanja i evakuacije ljudi i materijalnih dobara

2.2.2.1. Presjek trenutnog stanja

Do rata su bila prikupljena sredstva za izgradnju javnog skloništa do čije realizacije nije došlo zbog ratnih zbivanja. U ratu su za sklanjanje ljudi korišteni privatni podrumski prostori koji su bili jedina skloništa za sklanjanje ljudi.

Privremenih objekata za sklanjanje ljudi i materijalnih dobara (šatori većih kapaciteta), civilna zaštita ili nije posjedovala, ili su otuđeni, uništeni ili amortizovani korištenjem za potrebe zaštite i spašavanja u periodu rata. Značajnije izgradnje javnih skloništa i značajnijih investicija u tom pogledu nije bilo, niti se može očekivati dok se programski ne osmisli razvoj ovog strateškog pravca.

2.2.2.2. Područja razvoja zaštite i spašavanja

a) Prevencija i ublažavanje

Uporedo sa izradom Programa zaštite i spašavanja, u vezi sa održavanjem i izgradnjom skloništa i drugih kapaciteta za sklanjanje ljudi i materijalnih dobara, u području preventive nisu stvoreni uvjeti za sustavno prikupljanje i korištenje sredstava namijenjenih za izgradnju i održavanje skloništa.

U cilju sagledavanja uvjeta i stanja sklonišnih i drugih kapaciteta za sklanjanje ljudi i materijalnih dobara, stvaranja uvjeta za njihovu izgradnju i održavanje, u području preventive je nužno poduzeti slijedeće:

- detaljnom analizom sagledati i evidentirati trenutno stanje mogućih sklonišnih prostora,
- analizirati opravdanost planova za izgradnju skloništa, posebno sa ekonomskog i funkcionalnog aspekta, uzimajući u obzir i vlasničke strukture nad objektima u kojima bi se gradila skloništa,
- izraditi plan i osigurati sredstva za izgradnju i održavanje skloništa,
- definisati mjesta za potrebu postavljanja privremenih objekata za smještaj ljudi (šatori i drugi privremeni objekti) uz osiguranje potrebnih uvjeta (prikjučna infrastruktura i sigurnosni uvjeti), te način i procedure za njihovo postavljanje, način održavanja i upravljanja takvim objektima i sl,
- planirati način osiguranja skloništa u redovnim i vanrednim prilikama, te održavanje reda u njima, kada se sklonište koristi za potrebe sklanjanja,
- osigurati snabdijevanje skloništa i drugih kapaciteta energentima, materijalima i drugim nužnim sredstvima.

b) Pripravnost i spremnost

Pripravnost i spremnost snaga za sklanjanje i smještaj ljudi i materijalnih dobara izravno ovisi od razvoja područja preventive, odnosno od obučenosti i uvježbanosti tih snaga da djeluju u svim meteorološkim i drugim uvjetima.

Ostali faktori koji bitno utiču na razvoj područja pripravnosti i spremnosti za djelovanje u slučaju potrebe sklanjanja ljudi i materijalnih dobara i na koje, kod izrade Programa razvoja ove oblasti, treba obratiti posebnu pažnju su:

- planiranje izgradnje stalnog skloništa ili postavljanja privremenih skloništa na širem području Općine, gdje se procjeni da za to postoji potreba,
- eksteritorijalni raspored snaga i sredstava namijenjenih za sklanjanje ljudi i materijalnih dobara i njihova stalna mobilnost,
- prohodnost puteva i dostupnost drugih komunikacija nužnih za provođenje mjera sklanjanja ljudi i materijalnih dobara,
- planiranje organizovanog pristupa postupku sklanjanja ljudi i materijalnih dobara, uz vođenje nužnih evidencija o postupku sklanjanja,
- sklanjanje na način koji neće proizvesti štete po ljude i materijalna dobra koji se sklanjaju (sigurnosni aspekt sklanjanja, ekonomičnost i racionalnost postupka sklanjanja i sl.).

c) **Odgovor – oporavak**

Razvoj područja odgovora i oporavka i uspješnost postupka sklanjanja, odnosno daljeg zbrinjavanja izmještenih ili evakuisanih ljudi i materijalni dobara ovise o uspješnosti provedene preventive, pripravnosti i spremnosti, pogotovo u dijelu koji se tiče sigurnosti postupka sklanjanja ljudi i ekonomičnosti postupka sklanjanja materijalnih dobara, i to:

- potpunu logističku podršku (objekti za smještaj, transportna sredstva, organizacija transporta, prihvati i dr.),
- izmještanje i evakuaciju provoditi prema prioritetima, pri čemu prednost dati ljudima kod kojih je, ili može biti ugroženo zdravlje i životi,
- osigurati od uništenja ili otuđenja imovinu koja je predmet izmještanja, kao i one imovine koja se iz određenih razloga ne može premjestiti,
- proriteno sa ugroženog područja planirati premještanje materijalno-tehničkih sredstava čije bi zadržavanje u ugroženom području moglo pospješiti negativne efekte nesreće (opasni materijali),
- za potrebe premještanja i evakuacije stalno držati prohodnim putne i druge komunikacije ili blagovremenom akcijom osigurati alternativu,
- sve mjere i akcije koje se planiraju i provode u području sklanjanja ljudi i materijalnih dobara moraju se provoditi na način koji kod ugroženog ili stradalog stanovništva ne proizvodi strah ili paniku.

Oporavak područja zahvaćenog prirodnom i drugom nesrećom, u smislu sklanjanja ljudi i materijalnih dobara, je složen i zahtjevan proces koji zahtijeva osmišljen planski pristup tom poslu, te je s toga posebnu pažnju potrebno posvetiti:

- stvaranju nužnih sigurnosnih i socio-ekonomskih uvjeta da se premješteni ili evakuirani ljudi i materijalna dobra povrate u područja i u objekte u kojima su bili do trenutka sklanjanja,
- stvaranju uvjeta da premješteno ili evakuisano stanovništvo odmah po povratku u mjesta iz kojih su sklanjani mogu pristupiti izvršavanju redovnih poslova i obveza, odnosno da se što brže integrišu u zajednicu,
- da se uredi i konzerviraju, ili privedu drugoj namjeni, objekti koji su korišteni za sklanjanje ljudi i materijalnih dobara,
- da se izvrši analiza učinkovitosti postupka sklanjanja, te da se na bazi toga planiraju mjere poboljšanja stanja u toj oblasti.

d) Provedba

Za potrebe razvoja ovog strateškog pravca razvoja zaštite i spašavanja nužno je uraditi slijedeća moguća planska dokumenta:

- program održavanja i pomoći radi održavanja manjih skloništa u privatnom vlasništvu,
- planirati izgradnju novog skloništa i održavanja drugih kapaciteta za sklanjanje ljudi i materijalnih dobara, uključujući i privremene objekte.

e) Akcijski plan

Akcijski plan, a posebno njegovu dinamiku planiranja i realizacije, treba podesiti potrebama i mogućnostima Općine, gdje bi prioriteta bili iskazani na slijedeći način:

- osposobiti snage i osigurati sredstva za potrebe sklanjanja ljudi i materijalnih dobara,
- izvršiti nabavku privremenih objekata za sklanjanje i pripremiti lokacije za potrebe njihovog postavljanja u slučaju potrebe,
- osigurati ubiranje sredstava namijenjenih za izgradnju skloništa, te njihovo namjensko i racionalno korištenje,
- osigurati kontolu i zakonsko sankcionisanje pravnih i fizičkih lica koja pokušaju izbjeći obvezu izgradnje skloništa, a koja to pitanje ne riješe na drugi propisan način,
- planirati izgradnju skloništa, ili dati podršku pravnim i fizičkim licima koja vrše gradnju.

Nositelji ovog akcionog plana su:

- Općinsko vijeće i načelnik Općine,
- Stožer civilne zaštite i Služba civilne zaštite,
- Služba za geodetske poslove, katastar nekretnina, imovinsko-pravne poslove i urbanizam,

2.2.3. Strateški pravac – Program planskog (dokumentacijskog) i operativnog uređenja teritorije Općine Usora

2.2.3.1. Presjek trenutnog stanja

Trenutno stanje u oblasti planskog i operativnog uređenja teritorije općine Usora i potrebe koje se javljaju u dvije međusobno povezane oblasti (planskoj i operativnoj) zahtijevaju da se razvoj ovog strateškog pravca, u planskom i operativnom smislu, planiraju koordinirano, vodeći računa o zakonskim, stručnim i drugim proceduralnim zahtjevima koje moraju ispuniti Program planskog uređenja teritorije i Program operativnog uređenja teritorije.

Stoga se i presjek stanja u jednoj i drugoj planskoj oblasti posmatraju skupa, s tim da se Programom zaštite i spašavanja ističu i određene specifičnosti svakog od predviđenih programa.

2.2.3.2. Presjek trenutnog stanja karakterističnog za plansko (dokumentacijsko) uređenje teritorije općine Usora

Posljedice nastale ratom, loša ekonomska situacija i drugi faktori, na određeno vrijeme su zaustavili ili usporili izradu prostorno - planske dokumentacije iz nadležnosti Općine, kao i viših oblika organizovanja države, što je u razvojnom i praktičnom smislu stvorilo i stvara niz složenih problema po Općinu Usora i stanovništvo.

U takvim uvjetima je došlo do veće pojave bespravne gradnje od strane fizičkih, ali i pravnih lica, koja nerijetko nanosi štetu planskom uređenju teritorije Općine i uzrokuje niz drugih problema.

Kada je u pitanju planiranje postavljanja objekta „opasnog ili štetnog sadržaja“ situacija je dosta složenija jer za veći dio tih potreba nisu planirane odgovarajuće lokacije, a prostorne mogućnosti općine u tom smislu su dosta ograničene i ne odgovaraju trenutnim potrebama.

2.2.3.3. Presjek trenutnog stanja karakterističnog za operativno uređenje teritorije Općine

Procjene urađene za potrebe ovog planiranja ukazuju na neodgovorno ponašanje pravnih i fizičkih lica u pogledu gradnje, upravljanja otpadom, veoma veliki broj tzv. divljih deponija raznih vrsta otpada na širem području općine, uzurpaciju zemljišta, nestručnu izgradnju puteva i objekata i druge pojave koje štete uređenju teritorije općine Usora, posebno sa aspekta zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

2.2.3.4. Područja razvoja zaštite i spašavanja

a) Prevencija i ublažavanje

Uporedo sa izradom Programa zaštite i spašavanja, u vezi sa razvojem područja zaštite i spašavanja u oblasti uređenja teritorije općine Usora - segment prostornog planiranja, urađeno je slijedeće:

- U skladu sa Zakonom o prostornom uređenju ("Službene novine ZDK, broj 0/04 i 2/08) i Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za izradu dokumenata prostornog uređenja ("Službene novine FBiH", broj 63/04 i 50/07) izrađen je i usvojen Prostorni plan općine Usora za period 2014 - 2034. godine.

Za razvoj područja preventive u oblasti prostornog planiranja, potrebno je slijedeće:

- donijeti Program sanacije bespravne gradnje za područje općine Usora,
- donijeti Program sanacije nestručno izgrađenih objekata (mostovi, potporni zidovi, objekti koji ugrožavaju ljude i materijalna dobra i sl.),
- izraditi i implementirati lokalni Ekološki plan,

- donijeti Program sanacije privremenih i tzv. „divljih deponija“ otpada svih vrsta (komunalni, klaonički, industrijski, građevinski i dr.), te donijeti i druge planove i programe radi planskog uređenja oblasti koje nisu uređene posebnim planovima o kojima će biti riječi u Programu zaštite i spašavanja (npr. Program uređenja poljoprivrednog zemljišta),

Operativno planiranje i provođenje mjera prevencije i ublažavanja posljedica kod nesreća i opasnosti koje su već nastale, ili prijete da nastanu, potrebno je realizirati kroz redovne poslove općinskih službi i u suradnji sa nadležnim Županijskim i Federalnim ministarstvima, poduzećima i ustanovama, na slijedeći način:

- da su nadležnim Županijskim i federalnim ministarstvima, poduzećima i ustanovama blagovremeno osigurane informacije o stanju i problemima u zaštiti i spašavanju za koju su nadležni (urbanizam i gradnja, uređenje vodotoka i sl.),
- da im se pruži nužna pomoć i asistencija prilikom planiranja i provođenja preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja, te da ih se potiče (inzistira) na pravovremenu akciju,
- da se blagovremeno i stručno obave poslovi i zadaci koji mogu uticati na razvoj područja preventive i ublažavanja posljedica od prirodnih i drugih nesreća, iz dijela nadležnosti Općine.

b) Pripravnost i spremnost

U uvjetima kada zaprijeti nastanak, ili nastane prirodna ili druga nesreća veoma je važno znati koje naše slabosti mogu povećati negativno djelovanje i posljedice prirodnih i drugih nesreća, radi čega treba nastojati da se slabosti pravremeno otklone ili da se umanje njihov negativni utjecaj, što se može postići:

- blagovremenim planiranjem i provođenjem mjera uređenja teritorije općine Usora (uređenje u smislu prostornog planiranja i usklađivanja stanja na terenu sa tim planovima),
- pripremom snaga i sredstava na probleme i opasnosti koje mogu nastati prilikom planiranja i provođenja mjera zaštite i spašavanja zbog određenih naših slabosti,
- spremnošću da se traže alternativna rješenja za određene probleme, ili biranjem opcija koje će u uvjetima prirodnih i drugih nesreća proizvesti manje štete po ljude i materijalna dobra,
- primjenom rješenja obuhvaćenih strateškim planiranjem određene oblasti i u praksi provjerenih stručnim i naučnim metodama planiranja, gradnje i uređenja teritorije.

c) Odgovor – oporavak

Učinkovitost odgovora na prirodne i druge nesreće izravno ovisi od uređenosti teritorije općine Usora, posebno u dijelu koji se odnosi na:

- uređenje i održavanje šuma, poljoprivrednog zemljišta i vodotoka,
- izgrađenost i prohodnost putnih komunikacija i izgrađenost i održavanje odgovarajućih mostova, prelaza, propusta, brana i sl.,
- obučenosť i uvježbanosť snaga za zaštitu i spašavanje u vezi sa primjenom planskih rješenja iz određene oblasti i njihove spremnosti da prihvate i provedu alternativna rješenja iz te oblasti.

Ovisno od vrste i jačine prirodnih i drugih nesreća i posljedica koje su nastale njihovim djelovanjem, mjere oporavka područja zahvaćenog njihovim djelovanjem, u smislu prostornog planiranja, treba planirati i provoditi u skladu sa ranije stečenim iskustvima u vezi sa djelovanjem prirodnih i drugih nesreća, vodeći računa da se ista mogu brzo i učinkovito prilagoditi novim uvjetima i potencijalnim opasnostima, i to:

- da se izbjegnu ili otklone greške i slabosti koje pojačavaju negativno dejstvo prirodnih i drugih nesreća,
- da se planiraju sustavne mjere koje će spriječiti nastajanje prirodnih ili drugih nesreća, ili će ublažiti njihov negativni utjecaj na ljude i materijalna dobra,
- da su planirane mjere provodive, racionalne, ekonomične i prije svega sigurne, naročito kada se to odnosi na sigurnost ljudi.

d) Provedba

Za potrebe razvoja ovog strateškog pravca razvoja zaštite i spašavanja nužno je uraditi slijedeća planska dokumenta:

- Program izrade, usvajanja i primjene prostorno planske dokumentacije Općine Usora,
- Program sanacije bespravne gradnje za područje općine Usora,
- Program sanacije nestručno izgrađenih objekata (mostovi, potporni zidovi, objekti koji ugrožavaju ljude i materijalna dobra i sl.),
- Program sanacije privremenih i tzv. „divljih deponija“ otpada svih vrsta (komunalni, klaonički, industrijski, građevinski i dr.), te druge planove i programe.

e) Akcijski plan

Akcijski plan, a posebno njegovu dinamiku planiranja i realizacije, treba podesiti potrebama i mogućnostima Općine.

Nositelji ovog akcionog plana su:

- Općinsko vijeće i načelnik Općine,
- Služba za geodetske poslove, katastar nekretnina, imovinsko-pravne poslove i urbanizam,
- Služba za gospodarstvo i financije, a po potrebi i druge općinske službe u određenim fazama realizacije Programa,
- Stožer civilne zaštite i Služba civilne zaštite.

2.2.4. Strateški pravac – Program uređenja i održavanja šuma i šumskog zemljišta

2.2.4.1. Presjek trenutnog stanja

Usljed posljedica nastalih ratom, transformacijom vlasništva i načina upravljanja šumama i šumskim zemljištem, složeno je stanje u pogledu očuvanja kapaciteta zdravih šuma.

Nekontrolirana sječa, dijelom nestručno iskorištavanje, uzgoj i zaštita šuma znatno su ugrozili uzgoj i očuvanje šumskog potencijala na području općine Usora, čime je poremećena prirodna ravnoteža.

Nadalje, loše obrađeni drvni asortimenti, neodgovarajuće izvlačenje, sakupljanje, lagerovanje i iskorištavanje drvnih asortimenata doprinosi formiranju vještačkih nanosa i bara u rijekama, do mjere kada predstavljaju ozbiljnu opasnost po sigurnost ljudi i materijalnih dobara koji se nalaze uz vodotoke.

Šuma i šumsko zemljište pretvaraju se u područja u kojima se najčešće javljaju negativne pojave odlaganja raznih vrsta otpada, nedozvoljenog iskorištavanja šumskih bogatstava, krivolova i sl., a postojeća zakonska regulativa i sustav kontrole i sankcioniranja ovakvih pojava pokazuje niz slabosti u borbi protiv tih pojava, bez obzira da li se radi o šumama u državnoj ili privatnoj svojini.

Pored toga veliki dio šumskog zemljišta je kontaminiran minama i neeksplozivnim ubojnim sredstvima, a znatan dio šumskog potencijala (naročito u predjelima visokih šuma) oštećen je i ugrožen ratnim dejstvima (municija, granate, otrovi) i drugim pojavama (potkornjaci), što slabi njihov razvoj, umanjuje prirast i slabi očekivane ekonomske potencijale od planskog iskorištavanja šuma.

2.2.4.2. Područje razvoja zaštite i spašavanja

a) Prevencija i ublažavanje

Uzimajući u obzir činjenicu da su poslovi uzgoja, zaštite i iskorištavanja šuma u nadležnosti nadležnog Županijskog i federalnog ministarstva, te da se radi o izuzetnom prirodno – ekonomskom bogatstvu koje ima veliki značaj za život i razvoj na području Općine, razvoju područja prevencije i ublažavanja posljedica mogućih štetnih djelovanja po šume i šumsko bogatstvo potrebno je posvetiti posebnu pažnju, na:

- Zakon o šumama Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 20/02, 29/03 i 37/04)
- propise iz oblasti zaštite i spašavanja: Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10) i
- Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu Zeničko-dobojske Županije („Službene novine Zeničko-dobojske Županije“, broj: 5/11), te drugim podzakonskim aktima.

U sklopu razvoja područja preventive i ublažavanja posljedica nastanka i djelovanja prirodnih i drugih nesreća na šume i šumsko bogatstvo, Javno preduzeće " Šumsko – privredno društvo Zeničko-dobojskog kantona" d.o.o Zavidovići je realizovalo slijedeće:

- izrađena je Šumsko-privredna osnova (osnova za upravljanje i gospodarenje šumama) koja se uz određene probleme provodi,
- redovno se izrađuju godišnji planovi gospodarenja šumama, koji se u cijelosti ne provode dosljedno planiranom,
- izrađuju se nerealni i neusklađeni planovi zaštite šuma od požara, koji su radi toga teško provodivi,
- formirane su, i opremljene preduzetne vatrogasne snage za gašenje šumskih požara.

U području razvoja preventive i ublažavanja posljedica djelovanja prirodnih i drugih nesreća na šume i šumsko bogatstvo, u cijelosti nisu realizovane slijedeće mjere preventivne zaštite:

- nije izvršeno uređenje šuma i održavanje uređenog stanja u šumama, na način predviđen Pravilnikom FBiH o sadržaju planova zaštite šuma od požara („Službene novine Federacije BiH“, broj: 21/04), posebno u dijelu koji se odnosi na prokres šuma i održavanje šumskih požarnih puteva,
- u planskom i izvedbenom smislu nije riješeno pitanje vodozaštitnih zona i zabrane sječe šume u tim zonama,
- nisu formirane i opremljene odgovarajuće snage za gašenje šumskih požara (poduzetne
- vatrogasne jedinice), niti je taj posao povjeren specijalizovanom pravnom licu,
- nije odgovarajuće riješeno pitanje obavljanja poslova uzgoja, zaštite i iskorištavanja šuma u zonama ugroženim minama i graničnim zonama minskih zona,
- u izvedbenom smislu i na odgovarajući način nije riješeno pitanje sveobuhvatnog prikupljanja obrađenih drvnih asortimenata, njihovo izvlačenje, lagerovanje, tako da zaostalo drvo (celulozno, panjevi i sl.) predstavljaju potencijalnu opasnost po same šume, ali i vodotoke.

b) Pripravnost i spremnost

Razvoj ovog područja zaštite i spašavanja izravno ovisi o kvalitetu gospodarenja i upravljanja šumama u državnoj i privatnoj svojini, kvalitetu provođenja preventivnih mjera zaštite i organizacije, opremljenosti i uvježbanosti snaga za zaštitu šuma od prirodnih i drugih nesreća. Odgovor na opasnosti od prirodnih i drugih nesreća postići će se:

- rješavanjem spornih pitanja i problema istaknutih u području preventive i ublažavanja posljedica djelovanja prirodnih i drugih nesreća, u smislu uzgoja, zaštite i iskorištavanja šuma u skladu sa pozitivnim zakonskim i podzakonskim propisima,
- planskim i operativnim uređenjem šuma i šumskog zemljišta i izdvajanjem (sječom) stabala koja mogu biti uzrokom pojave i širenja štetnih pojava,
- čišćenjem i održavanjem prohodnim šumskih puteva i požarnih puteva i staza,
- deminiranjem površina kontaminiranih minama i blagovremenim uklanjanjem neeksplozivnih ubojnih sredstava i drugih opasnih materijala i materija iz šuma i sa šumskog zemljišta,
- opremanjem i uvježbavanjem snaga za zaštitu šume (za sanaciju i zaštitu od požara, dekontaminaciju i sl.), te drugim redovnim i vanrednim mjerama.

c) Odgovor – oporavak

Uzgoj, zaštita i iskorištavanje šuma u nadležnosti su Zeničko-dobojske Županije i Federacije BiH, pa se tako najznačajniji dio mjera zaštite, u smislu odgovora i oporavka, trebaju planirati na tom nivou.

Međutim, zbog izuzetno velikog prirodno-ekonomskog šumskog potencijala i njegovog značaja za život i razvoj na području Općine, općinske snage i sredstva za zaštitu šuma trebaju biti uključene u sve faze planiranja i realizacije planova zaštite šuma od djelovanja prirodnih i drugih nesreća, s tim da se mjere odgovora naročito baziraju na:

- planiranje i provođenje mjera odgovora na opasnosti koje već ugrožavaju ili prijete da ugroze šume i šumsko zemljište (nekontrolirana sječa, odlaganje otpada i sl.),

- strategijsko planiranje deminiranja šuma i njihovog uređenja nakon obavljenog postupka deminiranja,
- planiranje pravovremenih stručnih mjera kod pojave zagađenja i oboljenja šuma i šumskog zemljišta.

d) Provedba

Za potrebe razvoja ovog strateškog pravca razvoja zaštite i spašavanja nužno je ostvariti punu koordinaciju i suradnju sa nadležnim Županijskim i federalnim ministarstvima, poduzećima i upravama s ciljem da se osigura:

- realno planiranje i dosljedna primjena šumsko-privredne osnove za područje općine Usora,
- realno planiranje i dosljedna primjena godišnjih planova gospodarenja šumama,
- realno planiranje i dosljedna primjena Plana zaštite šuma od požara, sa ravnomjernijom raspodjelom tereta u vezi sa gašenjem šumskih požara i realnijom raspodjelom pokrića troškova za gašenje požara, što uključuje i troškove priprema za gašenje,
- odgovarajuće uređenje šuma, šumskih i požarnih puteva, te puna mobilnost i učinkovitost svih snaga i sredstava namijenjenih za zaštitu i spašavanje šuma.

Mjere zaštite šuma od požara obraditi u sklopu Plana zaštite od požara općine Usora, a ostale nužne mjere u sklopu drugih planova zaštite i spašavanja Općine (klizanje i odronjavanje tla, plan deminiranja i sl.).

e) Akcijski plan

Izradu akcijskog plana uraditi u suradnji sa nadležnim Županijskim i federalnim ministarstvima, poduzećima i upravama, vodeći računa da se realno planiraju i blagovremeno izvršavaju planske obveze iz dijela nadležnosti Općine Usora, te da se uporno inzistira na realizaciji planskih i drugih obveza iz dijela nadležnosti Županijskih i federalnih ministarstava, poduzeća i uprava.

Nositelji ovog akcionog plana su:

- Općinsko vijeće i načelnik Općine,
- Služba za geodetske poslove, katastar nekretnina, imovinsko-pravne poslove i urbanizam,
- Služba za gospodarstvo i financije,
a po potrebi i druge općinske službe, mjesne zajednice i vlasnici šuma (fizička i pravna lica),
- Stožer civilne zaštite i Služba civilne zaštite.

2.2.5. Strateški pravac – Program uređenja i održavanja poljoprivrednog zemljišta

2.2.5.1. Presjek trenutnog stanja

Stanje uređenosti, održavanja i korištenja poljoprivrednog zemljišta u privredne i druge svrhe veoma je otežano, obzirom na posljedice izazvane ratnim djelovanjem (prekopavanje, miniranje, neobrađivanje i sl.), tako da danas imamo velike, ranije obradive poljoprivredne površine koje su neobrađene i zapuštene.

Česte zloupotrebe i neplanska izgradnja doprinose uzurpaciji poljoprivrednog zemljišta, njegovom pretvaranju u građevinsko i dr. zemljište, čime se umanjuje potencijal zajednice da proizvede poljoprivredne proizvode za svoje potrebe.

Neuređenost i neodržavanje poljoprivrednog zemljišta, izloženog djelovanju oborinskih i plavnih voda, djelovanju klizišta i drugih štetnih pojava i materija predstavljaju poseban problem i izazov za razvoj područja preventivne zaštite poljoprivrednog i drugog zemljišta od djelovanja prirodnih i drugih nesreća.

Općina Usora, u smislu šire društvene zajednice, danas je siromašnija za velike površine ranije obradivog poljoprivrednog i drugog zemljišta, radi čega mora planski i strateški urediti ovu oblast, s ciljem da se sačuva postojeće poljoprivredno zemljište, te da se odgovarajućim mjerama i postupcima dobiju nove obradive poljoprivredne površine.

2.2.5.2. Područja razvoja zaštite i spašavanja

a) Prevencija i ublažavanje

Uzimajući u obzir činjenicu da su poslovi uređenja i održavanja poljoprivrednog zemljišta u nadležnosti resornog Županijskog i federalnog ministarstva i vlasnika zemljišta (individualni poljoprivredni proizvođači i poduzeća), te da se radi o izuzetnom prirodno-ekonomskom bogatstvu koje ima veliki značaj za život i razvoj na području općine, razvoju područja prevencije i ublažavanja posljedica mogućih štetnih djelovanja po ovo bogatstvo potrebno je posvetiti posebnu pažnju, na normativno-pravnu uređenost:

- Zakon o poljoprivrednom zemljištu Federacije BiH ("Službene novine federacije BiH", broj: 2/98 i 52/09),
- Zakon o zaštiti okoliša Federacije BiH ("Službene novine F BiH", broj: 15/21),
- set podzakonskih akata i okolinskih zakona Federacije BiH,

Za prevencije uređenja i zaštite poljoprivrednog i drugog zemljišta na području općine Usora, nužno je poduzeti slijedeće:

- sačiniti detaljnu analizu stanja uređenosti i iskorištenosti poljoprivrednog i drugog zemljišta za potrebe bavljenja poljoprivrednom proizvodnjom,
- sačiniti detaljnu analizu (procjenu) ugroženosti poljoprivrednog zemljišta djelovanjem prirodnih i drugih nesreća i drugih štetnih pojava,
- na bazi predhodne dvije analize sačiniti Program uređenja, održavanja i korištenja poljoprivrednog zemljišta u privatnoj, državnoj ili drugoj svojini, i realizirati ga sa vlasnicima zemljišta i nadležnim Županijskim i federalnim ministarstvima,
- donijeti i provesti Program sprječavanja nekontrolirane uzurpacije i korištenja poljoprivrednog i drugog zemljišta u svrhe koje nisu usko vezane za poljoprivrednu djelatnost,
- donijeti i provesti planove zaštite poljoprivrednog zemljišta od štetnog dejstva prirodnih i tehničkih pojava (zaštita od požara, grada, plavljenja i sl.).

b) Pripravnost i spremnost

Puna pripravnost i spremnost za djelovanje u slučaju potrebe zaštite poljoprivrednog i drugog zemljišta od štetnog dejstva prirodnih i drugih nesreća će se postići na slijedeći način:

- realnom procjenom stanja uređenosti i iskorištenosti poljoprivrednog i drugog zemljišta kao i poduzimanje mjera i aktivnosti da se takvo stanje poboljša i unaprijedi,

- planskim mjerama uređenja i stvaranja novih poljoprivrednih površina, na kojima će se obavljati proizvodnja poljoprivrednih proizvoda,
- realno procjenjivanje opasnosti koje prijete da ugroze poljoprivredno zemljište i usjeve te odgovarajuće reagiranje na opasnosti planskim i drugim mjerama,
- organizovanje snaga i sredstva za provođenje preventivnih i operativnih mjera zaštite poljoprivrednog i drugog zemljišta od djelovanja prirodnih i drugih nesreća te drugih štetnih pojava,
- planiranje i provođenje preventivnih i operativnih mjera uređenja, korištenja i održavanja poljoprivrednog zemljišta, angažiranje stručnih lica te korištenje naučnih metoda oslanjajući se na provjerena rješenja u praksi.

c) **Odgovor – oporavak**

Odgovor na prijetnju ili posljedice prirodnih i drugih nesreća je složen i dosta zahtjevan postupak, kako u uvjetima kada zaprijeti nastajanje prirodne i druge nesreće, tako i u uvjetima kada ona nastane. Svaki odgovor mora biti ranije isplaniran, na odgovarajući način testiran i provjeren i usuglašen sa nadležnim stručnim organima, vlasnicima zemljišta i drugima.

Odgovor na prirodne i druge nesreće treba planirati i sprovoditi u skladu sa nadležnostima određenih nivoa vlasti, te u skladu sa potrebama i mogućnostima društvene zajednice, vodeći računa o prioritetima:

- prioritet kod zaštite dati zaštitu visokokvalitetnog poljoprivrednog zemljišta i zemljišta od čijeg prinosa ovisi određeno područje ili zajednica,
- planiranje i provođenje mjera zaštite organizovati na način koji neće proizvesti dugoročno štetne posljedice po druga područja i privredne oblasti,
- osigurati snage i sredstva za djelovanje u uvjetima prirodnih i drugih nesreća, te ih rasporediti u skladu sa potrebama sustava zaštite i spašavanja.

Mjere oporavka poljoprivrednog i drugog zemljišta od djelovanja prirodnih i drugih nesreća, je potrebno realizirati fazno (prema prioritetima) i koordinirano:

- zaustaviti ili ublažiti proces daljeg zagađivanja ili uništenja poljoprivrednog i drugog zemljišta,
- provoditi postupak sanacije koji će na najbolji mogući način oporaviti poljoprivredno i drugo zemljište, ili područje koje je zahvaćeno djelovanjem prirodnih i drugih nesreća,
- osigurati nastavak poljoprivredne proizvodnje, i u slučaju određenih izmjena u smislu promjene kulture, korištenja dijela ranije obradivog zemljišta i sl.

d) **Provedba**

Planiranje i provođenje svih mjera: prevencije i ublažavanja, pripravnosti i spremnosti, odgovora i oporavaka, mora ići postupno i koordinirano, s ciljem da se izvrši:

- realno utvrđivanje stanja, planiranje i provođenje mjera koje će osigurati realizaciju ovog strateškog pravca razvoja zaštite i spašavanja i u konačnici učinkovitu zaštitu poljoprivrednog i drugog zemljišta od djelovanja prirodnih i drugih nesreća,

- ravnomjernu raspodjelu obveza i poslova u vezi sa razvojem zaštite i spašavanja poljoprivrednog zemljišta,
- planiranje i izvršavanje obveza u vrijeme kada će osigurati najbolji efekat.

e) Akcijski plan

Izradu akcijskog plana uraditi u suradnji i upornom inzistiranju na realizaciji planskih i drugih obveza iz dijela nadležnosti Županijskih i federalnih ministarstava, poduzeća i uprava, vodeći računa da se realno planiraju i blagovremeno izvršavaju planske obveze iz dijela nadležnosti Općine Usora.

Nositelji ovog akcionog plana su:

- Općinsko vijeće i načelnik Općine,
- Služba za geodetske poslove, katastar nekretnina, imovinsko-pravne poslove i urbanizam,
- Služba za gospodarstvo i financije, a po potrebi i druge službe Općine, mjesne zajednice i vlasnici zemljišta (pravna i fizička lica),
- Stožer civilne zaštite i Služba civilne zaštite.

2.2.6. Strateški pravac – Program zaštite od potresa

2.2.6.1. Presjek trenutnog stanja

Teritorija općine Usora spada u VI. seizmičku aktivnu zonu stepena MCS osnovne seizmičnosti. Pored ovog globalnog rasjeda, postoji nekoliko značajnih regionalnih rasjeda (Bugojanski, Višegradski, Neretvanski i Banjalučki) duž svih ovih rasjeda mogu se generirati zemljotresi razorne jačine.

Na teritoriji općine Usora ko i širem okruženju gotovo svakodnevno se javljaju zemljotresi intenziteta manjeg od III stepena Merkalijeve skale, koje registriraju samo instrumenti. Snažniji zemljotresi su relativno rijetki. Dubina hipocentra se kreće od 5 do 25 km. Svake godine dese se dva do tri zemljotresa koji mogu izazvati osjetljivo podrhtavanje tla ili nanijeti manju materijalnu štetu na građevinskim objektima.

2.2.6.2. Područja razvoja zaštite i spašavanja

a) Prevencija i ublažavanje

Mjere prevencije u smislu normativno-pravnog uređenja oblasti zaštite od potresa trebaju se planirati i provoditi u skladu sa ustavnim nadležnostima organa vlasti, a osnov i pretpostavke za njihovo planiranje i provođenje, naročito su definisani:

- Zakon o građevinskom zemljištu Federacije BiH ("Službene novine federacije BiH", broj: 25/03, 16/04 i 67/05),
- Zakon o prostornom uređenju i građenju („Službene novine ZDŽ“ br.1/14),

- Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10),
- Standardima, operativnim i drugim stručnim mjerama iz oblasti gradnje objekata. U području normativno-pravnog uređenja oblasti zaštite od potresa, nužno je:
- pooštriti uvjete gradnje u trusnim područjima, a po potrebi u nekim područjima potpuno zabraniti gradnju,
- detaljnije urediti način uklanjanja dotrajalih objekata i objekata koji nekontroliranim rušenjem mogu nanijeti štetu po ljude i materijalna dobra.

b) Pripravnost i spremnost

Mjere pripravnosti i spremnosti za djelovanje u uvjetima pojave opasnosti od potresa izravno ovise o provođenju kratkoročnih i dugoročnih mjera prevencije, a naročito onih iz oblasti prostornog planiranja, gradnje i održavanja objekata, zatim od organiziranosti i obučenosti stanovništva koje je ugroženo djelovanjem potresa, i to:

- formiranjem, obučavanjem i osposobljavanjem snaga za djelovanje u uvjetima potresa, njihovim opremanjem i mobilno držanje,
- provođenjem planskih mjera upravljanja objektima i u objektima,
- mjerama predviđanja i sprečavanja djelovanja popratnih pojava oblika nesreća u uvjetima kada zaprijeti ili nastane opasnost od potresa,
- planiranjem sklanjanja ljudi i materijalnih dobara iz područja ugroženih potresom bez nepotrebnog rizika,
- osiguranjem područja od mogućih zloupotreba (pljačka, krađa, paljevine i sl.).

c) Odgovor – oporavak

Mjerama odgovora na opasnost od pojave potresa potrebno je spriječiti ili ublažiti pojavu popratnih pojava oblika nesreća (strujni udari, opasnosti od rušenja i dr.), te stvoriti nužne uvjete za normalizaciju života i rada u ugroženom području, kao što su:

- pronalazak i spašavanje stradalih i premještanje neoštećenih materijalnih dobara,
- uklanjanje ruševina i pročišćavanje komunikacija i drugih objekata nužnih za normalizaciju prilika,
- procjenjivanje objekata i pojava koji mogu ugroziti ljude i materijalna dobra i njihovo saniranje ili uklanjanje,
- zbrinjavanje postradalih ljudi (smještaj, ishrana, liječenje i dr),
- asanaciju terena i druge mjere koje za cilj imaju normalizaciju prilika na području pogođenom potresom.

d) Provedba

Za potrebe razvoja ovog strateškog pravca razvoja zaštite i spašavanja nužno je ostvariti punu koordinaciju i suradnju sa nadležnim Županijskim ministarstvima, poduzećima i upravama, s ciljem da se osigura:

- stroga primjena zakonskih i podzakonskih propisa i standarda iz oblasti prostornog planiranja, gradnje i održavanja objekata,

- učinkovita suradnja i koordinacija svih učesnika i kontrolnih organa vezanih za poslove prostornog planiranja, gradnje i održavanja objekata,
- financijska sredstva za sanaciju ili uklanjanje objekata koji već sada, u smislu nekontroliranog rušenja, predstavljaju opasnost po ljude i materijalna dobra.

e) Akcijski plan

Nositelji ovog akcionog plana su:

- Općinsko vijeće i načelnik Općine,
- Služba za geodetske poslove, katastar nekretnina, imovinsko-pravne poslove i urbanizam,
- Služba za gospodarstvo i financije, a po potrebi poduzeća i drugi.

2.2.7. Strateški pravac – Program uređenja izvorišta i vodotoka i zaštita od poplava

2.2.7.1. Presjek trenutnog stanja

Općina Usora ima dosta izvorišta i površinskih voda za piće značajnih u smislu vodosnadbijevanja stanovništva.

Uređenje i zaštita izvorišta, izgradnja, održavanje i upravljanje objektima za vodosnadbijevanje, kontrola i održavanje kvalitete vode još uvijek nisu u dovoljnoj mjeri uređeni sustavnim mjerama nadležnih državnih organa, a ti nedostaci naročito se ogledaju u slijedećem:

- nepostojanju jedinstvenog registra izvorišta i objekata za vodosnadbijevanje, sa podacima tko upravlja istim,
- nepostojanja operativnih odluka o zaštiti izvorišta i vodotoka od negativnijih pojava,
- nepostojanju operativnih odluka i planova za održavanje i korištenje objekata za vodosnadbijevanje koji zadovoljavaju standarde u pogledu kvaliteta vode,
- neprovođenju pozitivnih zakonskih propisa u vezi sa ispuštanjem štetnih materija i tečnosti u vodotoke, te u vezi sa drugim pojavama koje štete izvorištima i vodotocima,
- korita potoka i rijeka su neuređena, vrlo često zatrpana raznim vrstama otpada i izložena nelegalnoj i nestručnoj eksploataciji riječnih bogatstava.

2.2.7.2. Područja razvoja zaštite i spašavanja

a) Prevencija i ublažavanje

Područje prevencije i ublažavanja posljedica u oblasti uređenja izvorišta i vodotoka i zaštite od poplave, u smislu normativno-pravnog uređenja, djelimično je uređena kroz:

- Zakon o vodama Federacije BiH („Sužbene novine Federacije BiH“ broj 70/06),
- Pravilnik o higijenskoj ispravnosti vode za piće („Službeni glasnik BiH“ broj 40/10, 43/10 i 30/12),
- Uredba o vrstama i sadržaju planova zaštite od štetnog djelovanja voda („Sužbene novine Federacije BiH“ broj 26/09).

Mjere prevencije potrebno je težišno usmjeriti na:

- realizacija Odluka o zonama sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta na području općine Usora,
- donošenje operativnih odluka o zaštiti izvorišta i vodotoka od negativnih pojava, te odluka i planova za održavanje i korištenje objekata za vodosnabdijevanje,
- uspostavljanje jedinstvenog registra izvorišta i objekata za vodosnabdijevanje, sa podacima tko upravlja istim,
- donošenje planova uređenja korita potoka i rijeka i planova odbrane od poplave,
- osposobljavanje i opremanje službi za kontrolu i održavanje izvorišta i objekata za vodosnabdijevanje,
- u sklopu građevinsko-tehničkih mjera planirati rekonstrukciju, premještanje iz trusnih područja i područja ugroženih drugim štetnim pojavama i izgradnju objekata za vodosnabdijevanje.

b) Pripravnost i spremnost

Pripravnost i spremnost podrazumijeva predhodno detaljno poznavanje stanja na terenu, organizovane i uvježbane redovne i vanredne snage za djelovanje u slučaju ugroženosti, osigurane pravne, financijske i druge pretpostavke za provođenje preventivnih i operativnih mjera, kroz:

- racionalno, ekonomično i ekološki prihvatljivo korištenje vodnih resursa,
- zaštitu izvorišta i vodotoka od svih štetnih pojava koje može izazvati čovjek svojim djelovanjem i onih koje prouzrokuju prirodne i druge nesreće,
- kontinuirano djelovanje stručnih službi zaduženih za kontrolu kvaliteta vode,
- informisanje građana o mjerama koje se poduzimaju i razlozima njihovog poduzimanja, te efektima koji se očekuju od tih mjera.

c) Odgovor – oporavak

Planske mjere odgovora i oporavka, u slučajevima kada dođe do ugrožavanja izvorišta i vodotoka djelovanjem prirodnih i drugih nesreća ili se desi poplava, u smislu odgovora nužno je usmjeriti na:

- poduzimanje mjera koje će spriječiti pojavu popratnih pojava oblika nesreća (klizanje tla, plavljenje, širenje štetnih materija i sl.),
- zabrane upotrebe onečišćene vode i osiguranje alternativnih izvora opskrbe vodom,
- čišćenje i uklanjanje naplavljenog materijala uz vodotoke i mjere optimalnog uređenja ugroženih izvorišta radi umanjenja posljedica nesreće,
- uređenje korita rijeka i potoka radi usmjeravanja vode u ista na mjestima gdje je promjenjen njihov tok.

Mjere oporavka od posljedica nastalih ugrožavanjem izvorišta i vodotoka ili djelovanjem poplave potrebno je provoditi uz učešće stručnjaka iz oblasti u kojima će se planirati kratkoročne i dugoročne mjere oporavka, a način djelovanja, snage i sredstva planirati posebnim operativnim i strateškim planovima.

d) Provedba

Provođenje je nužno ostvariti uz punu koordinaciju i suradnju sa nadležnim Županijskim i federalnim ministarstvima, poduzećima i upravama, s ciljem da se osigura:

- realno sagledavanje stanja, planiranje i provođenje mjera koje će omogućiti realizaciju ovog strateškog pravca i u konačnici učinkovitu zaštitu izvorišta i vodotoka,
- ravnomjernu raspodjelu obveza i poslova u vezi sa razvojem zaštite i spašavanja izvorišta i vodotoka od djelovanja prirodnih i drugih nesreća ,
- planiranje i izvršavanje obveza u vrijeme kada će osigurati najbolji efekat.

e) Akcijski plan

Izradu akcijskog plana uraditi u suradnji sa nadležnim Županijskim i federalnim ministarstvima, poduzećima i upravama, vodeći računa da se realno planiraju i blagovremeno izvršavaju planske obveze iz dijela nadležnosti Općine Usora, te da se uporno inzistira na realizaciji planskih i drugih obveza iz dijela nadležnosti Županijskih i federalnih ministarstava, poduzeća i uprava.

Nositelji ovog akcionog plana su:

- Općinsko vijeće i načelnik Općine,
- Služba i Stožer civilne zaštite
- Služba za geodetske poslove, katastar nekretnina, imovinsko-pravne poslove i urbanizam, po potrebi i druge službe Općine, mjesne zajednice, pravna i fizička lica vlasnici zemljišta u zoni izvorišta i vodotoka.

2.2.8. Strateški pravac – Program sustavnog rješavanja pojave i djelovanja klizišta i drugih sličnih pojava

2.2.8.1. Presjek trenutnog stanja

Na širem području općine Usora zabilježen je veći broj prirodnih i vještačkih klizišta, slučajeva odrona tla i drugih štetnih pojava, koje zbog različitih čimbenika nastaju u blizini naseljenih mjesta, vodotoka, putnih komunikacija, šumskih prokresa i goleti, a koja svojim djelovanjem nanose ili su već nanijela štetu po materijalna dobra.

Poseban problem predstavlja nestručno zasjecanje zemljišta koje se provodi prilikom gradnje objekata i putnih komunikacija uzrokuje pojavu većeg broja odrona gotovo uz sve putne pravce koji prolaze područjem općine Usora. Potrebno je da se hitno pristupi planskom uređenju ove oblasti i da se ovi problemi stave pod kontrolu nadležnih državnih organa i poduzeća.

2.2.8.2. Područja razvoja zaštite i spašavanja

a) **Prevenција i ublažavanje**

U cilju sprječavanja aktivacije klizišta ili ublažavanja posljedica njihovog djelovanja poduzeto je sljedeće:

- urađena je evidencija klizišta i u toku je provođenje monitoringa nad najvećim i onim koji izravno ugrožavaju materijalna dobra,
- pooštrene su mjere u vezi sa uzgojem, zaštitom i iskorištavanjem šuma i zabranom sječe koja uzrokuje pojavi klizišta i odrona.

U sklopu dugoročnih mjera prevencije vezanih za aktivaciju i djelovanje klizišta potrebno je poduzeti sljedeće:

- normativno pravno i operativno definisati način uređenja trusnih područja i način uređenja i održavanja izvorišta i vodotoka, naročito u trusnim i brdskim područjima Općine,
- definirati mjere zabrane sječe stabala ili preoravanja površina u zonama poznatih aktivnih klizišta i zonama u kojima bi potencijalno moglo doći do aktivacija klizišta,
- prostorno-planskom dokumentacijom definisati zone privremene ili stalne zabrane gradnje objekata u zonama aktivnih ili potencijalno aktivnih klizišta,
- sustavno kontrolirati i sankcionirati sve pojave koje doprinose aktivaciji klizišta ili koje pojačavaju njihovo štetno djelovanje,
- organizirati, obučiti i uvježbati snage, te osigurati sredstva za provođenje preventivnih i operativnih mjera zaštite od klizanja i odrona tla.

b) **Pripravnost i spremnost**

Pripravnost i spremnost za djelovanje u uvjetima aktivacije klizišta, a naročito u uvjetima kada njihovom aktivacijom dođe do ugrožavanja ljudi i materijalnih dobara izravno ovisi o provođenju kratkoročnih i dugoročnih mjera prevencije i ublažavanja. Kada zaprijeti opasnost od aktivacije klizišta, ili dođe do njegove aktivacije, mjere pripravnosti i spremnosti se moraju planirati i usmjeriti na:

- blagovremeno premještanje ljudi i materijalnih dobara iz područja ugroženih klizanjem ili većim odronom tla,
- otklanjanje uzroka koji su doveli do klizanja ili odrona i poduzimanje mjera koje imaju za cilj da ublaže prijeteću opasnost,
- sprječavanje štetnog djelovanja popratnih pojava oblika nesreće, te na poduzimanje i drugih odgovarajućih mjera.

c) **Odgovor – oporavak**

Mjerama odgovora na opasnost od klizanja i odrona tla potrebno je stvoriti nužne uvjete za normalizaciju života i rada u ugroženom području, kao što su:

- čišćenje i osposobljavanje putnih komunikacija i druge infrastrukture zatrpane, oštećene ili uništene djelovanjem klizišta ili odrona,
- premještanje i osposobljavanje nadzemnih i podzemnih vodova ugroženih djelovanjem klizišta i većih odrona (vodovodi, kanalizacije, PTT i dr.),

- uređenje oštećenog građevinskog, poljoprivrednog i šumskog zemljišta ugroženog djelovanjem klizišta i odrona koja zadovoljava osnovne potrebe stanovništva.

Mjerama oporavka od klizanja i odrona tla potrebno je stvoriti dugoročne uvjete za život i rad u ugroženom području, te spriječiti ili ublažiti svaku eventualnu pojavu opasnosti od klizanja ili odrona tla. Razvoj područja oporavka postići kroz programe uređenja građevinskog, šumskog i poljoprivrednog zemljišta, odnosno programe i projekte njihovog korištenja u ekonomske svrhe.

d) Provedba

Za potrebe razvoja ovog strateškog pravca razvoja zaštite i spašavanja nužno je ostvariti punu koordinaciju i suradnju sa nadležnim Županijskim i federalnim ministarstvima, poduzećima i upravama, s ciljem da se ostvari:

- izrada jedinstvenog registra aktivnih klizišta i izrada procjene o mogućnostima i opasnostima od aktivacija novih klizišta i većih odrona,
- usuglašavanje zakonskih i podzakonskih propisa, strategija i planova kojima će se dugoročno definirati način sanacije aktivnih klizišta i preduzimanje preventivnih mjera radi sprječavanja njihove pojave i djelovanja,
- kontinuirano ekonomično financiranje preventivnih i operativnih mjera sanacije klizišta.

e) Akcijski plan

Akcijski plan uraditi u suradnji sa nadležnim Županijskim i federalnim ministarstvima, poduzećima i upravama, vodeći računa da se realno planiraju i blagovremeno izvršavaju planske obveze iz dijela nadležnosti Općine Usora, te da se uporno inzistira na realizaciji planskih i drugih obveza iz dijela nadležnosti Županijskih i federalnih ministarstava, poduzeća i uprava.

Nositelji ovog akcionog plana su:

- Općinsko vijeće i načelnik Općine,
- Služba za geodetske poslove, katastar nekretnina, imovinsko-pravne poslove i urbanizam,
- Služba i Stožer civilne zaštite, a po potrebi i druge službe Općine, mjesne zajednice i vlasnici zemljišta (pravna i fizička lica).

2.2.9. Strateški pravac – Program zaštite od požara

2.2.9.1. Presjek trenutnog stanja

Općina Usora ugrožena je pojavom određenog broja manjih požara u naseljenim mjestima i industrijskim objektima, te požarima koji nastaju na poljoprivrednim i šumskim površinama i u šumama.

Odgovornost i teret preventivne, a naročito operativne zaštite od požara neravnomjerno je raspoređen između općinskih i Županijskih organa, te pravnih i fizičkih lica

i uglavnom je u izvedbenom i financijskom smislu oslonjen na Općinu Usora. Poslovi zaštite od požara se ostvaruju putem ugovora sa Profesionalnom vatrogasnom jedinicom Doboj općina Usora sa kojom općina Usora ima potpisan ugovor o pružanju usluga zaštite od požara.

Udruženja dobrovoljnih vatrogasnih jedinica/društava nisu razvijene, čak ni u poduzećima koja bi po opisu i obimu poslova kojima se bave iste morale imati u stanju koje zadovoljava njihove potrebe zaštite od požara.

2.2.9.2. Područja razvoja zaštite i spašavanja

a) Prevencija i ublažavanje

Kada su u pitanju mjere prevencije, u smislu normativno–pravnog uređenja poslova zaštite od požara, ova oblast je uređena:

- Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastva Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 64 /09),
- Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu ZDK („Službene novine ZDK“, br. 5/11),
- Odluka o organiziranju i funkcioniranju zaštite od požara i vatrogastvu, broj:01-0534/18 od 29.01.2018. godine, („Službeni glasnik Općine Usora“ broj:1/18);
- Pravilnik o zaštiti od požara, broj:02-40-13/20 od 31.3.2020. godine, („Službeni glasnik Općine Usora“ broj:2/20);

b) Pripravnost i spremnost

Mjere pripravnosti i spremnosti za djelovanje u uvjetima pojave opasnosti od požara izravno ovise o provođenju kratkoročnih i dugoročnih mjera prevencije, a naročito onih iz oblasti prostornog planiranja, gradnje i održavanja objekata, zatim od poštivanja i provođenja prometnih propisa, organiziranosti i obučeniosti stanovništva koje je ugroženo djelovanjem požara i drugih faktora. U slučaju požara osigurati:

- predhodno blagovremeno i odgovarajuće provođenje mjera prevencije, naročito kod izgradnje i održavanja objekata, uređenja i održavanja poljoprivrednog zemljišta, šuma i šumskog zemljišta i dr.,
- razvijanje snaga i osiguranje sredstava namijenjenih za preventivnu i operativnu zaštitu od požara,
- strogo provođenje zakonskih i podzakonskih propisa zaštite od požara,
- obučavanje i osposobljavanje stanovništva za samozaštitu i uzajamnu zaštitu od požara,
- modernizacijom opreme i sredstava namijenjenih za preventivnu i operativnu zaštitu od požara i držanjem iste u ispravnom i funkcionalnom stanju.

c) Odgovor – oporavak

Mjerama odgovora na opasnost od pojave požara potrebno je spriječiti njegovo daljnje širenje (stavljanje požara pod kontrolu), spriječiti ili ublažiti pojavu popratnih pojava oblika nesreća (strujni udari, eksplozije, opasnosti od rušenja i dr.), te stvoriti nužne uvjete za normalizaciju stanja u ugroženom području, na slijedeći način:

- stavljanje požara pod kontrolu jedinica za gašenje,

- otvaranje puteva i prolaza za sigurno izmještanje ili evakuaciju ugroženog stanovništva i izmještanje pokretne imovine,
- zaštitu objekata od posebnog interesa,
- zaštitu ili izmještanja materijala koji mogu pospješiti negativan efekat požara,
- osiguranje objekata i područja od mogućih zloupotreba,
- poduzimanje i drugih mjera potrebnih za normalizaciju stanja ugroženog područja.

Mjere oporavka su dugoročne operativno-stručne mjere koje se treba provoditi uz učešće stručnih lica i službi iz oblasti koja je bitna za uspješno provođenje programa oporavka požarom pogođenih površina.

d) Provedba

Programa oporavka požarom potrebno je ostvariti u suradnji i koordinaciji sa nadležnim Županijskim ministarstvima, poduzećima i upravama, tako da se osigura:

- stroga primjena zakonskih i podzakonskih propisa i standarda zaštite od požara iz oblasti prostornog planiranja, gradnje i održavanja objekata, uzgoja i zaštite šuma,
- ravnomjernija raspodjela tereta kod provođenja preventivnih i operativnih mjera zaštite od požara (upotreba ljudstva, tehnike i sredstava),
- učinkovita suradnja i kordinacija svih učesnika i kontrolnih organa pri zaštiti od požara (prostornog planiranja, gradnje i održavanja objekata, uzgoja i zaštite šuma).

e) Akcijski plan

Akcijskim planovima posebno je potrebno obraditi slijedeće:

- reorganizaciju sustava za zaštitu od požara Općine Usora prema uvjetima novog Zakona o zaštiti od požara i vatrogastva Federacije BiH,
- izradu i implementaciju Plana zaštite od požara Općine,
- osnivanje, modernizaciju, opremanje i uvježbavanje jedinica za gašenje požara,
- razvoj dobrovoljnog vatrogastva i svijesti o protupožarnoj zaštiti.

Nositelji ovog akcionog plana su:

- Općinsko vijeće i načelnik Općine,
- Služba za civilnu zaštitu, a po potrebi i druge službe Općine
- Udruženje dobrovoljnih vatrogasaca i vatrogasne jedinice poduzeća.

2.2.10. Strateški pravac – Program sustavskog upravljanja otpadom

2.2.10.1. Presjek stanja

Upravljanje otpadom (komunalnim, farmaceutskim, građevinskim, industrijskim, a naročito klaoničkim) na području Općine Usora nije riješeno na način „neškodljiv po čovjeka i okolinu“, jer na teritoriji Općine postoje tzv „divlje deponije“ otpada koje već sada ugrožavaju zdravlje ljudi i zagađuju okolinu. Organizirano prikupljanje i odvoz komunalnog otpada na teritoriju općine Usora obavlja JKP „Usora“ doo. I pored toga, svijest o prikupljanju i odvozu komunalnog otpada još uvijek nije udovoljnoj mjeri razvijena kod određenog broja nesavjesnih građana, pa je pojava divljih deponija još uvijek prisutna.

Prikupljanje i odlaganje otpada s područja općine Usora vrši se prema uvjetima i načinima održavanja čistoće i komunalnog reda na javnim površinama i u javnim objektima na području općine Usora.

Na području općine Usora s cca 6.339 stanovnika, godišnje se proizvede oko 1.200 tona ili 4.437 m³ otpada. Komunalno poduzeće godišnje prikupi oko 3.600 m³ otpada koji odlažu na regionalnu deponiju. Na općini Usora nema uređenog sustava organiziranog recikliranja otpada kao ni ponovne upotrebe istog. U planu je izrada Općinskog plana upravljanja otpadom kojeg će zajedno uraditi Općina Usora i javno komunalno poduzeće.

2.2.10.2. Područja razvoja zaštite i spašavanja

a) Prevencija i ublažavanje

Mjere prevencije, u oblasti upravljanja otpadom, normativno-pravno je uređena:

- Zakon o upravljanju otpadom ("Službene novine FBiH", broj 33/03),
- Zakona o komunalnim djelatnostima («Službene novine ZE-DO kantona», broj: 17/08),
- Odluka o načinu obavljanja komunalnih djelatnosti, broj:01-05-55/10 od 30.03.2010.godine, («Službeni glasnik općine Usora» broj:2/10);
- - Odluka o povjeravanju obavljanja komunalnih djelatnosti, broj: 01-05-207/10 od 24.11.2010. godine, («Službeni glasnik općine Usora» broj:6/10);
- Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o načinu obavljanja komunalnih djelatnosti, broj:01-05-122/14 od 07.04.2014. godine, („Službeni glasnik općine Usora“ broj:3/14);
- Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o povjeravanju obavljanja komunalnih djelatnosti, broj: 01-05-102/19 od 29.04.2019. godine, («Službeni glasnik Općine Usora» broj:5/19);
- Skoro donošenje Plana upravljanja otpadom je i zakonska obveza svake općine,

U narednom planskom razdoblju, u smislu normativno-pravnog i prostornog uređenja ove oblasti, u sklopu preventivnih mjera potrebno je uraditi slijedeće:

- inzistirati na izmjeni neprimjenjivih zakonskih i podzakonskih odredbi koji na nivou Federacije BiH i Zeničko-dobojske Županije uređuju ovu oblast,
- prostorno-planskom dokumentacijom Općine i Županije predvidjeti lokacije za tretiranje (deponovanje, industrijska obrada i sl.) otpada za koji nisu iznađena druga odgovarajuća rješenja,
- odlukama Općinskog vijeća propisati uvjete za tretiranje određenih vrsta otpada na teritoriji Općine Usora, u dijelu za koji je nadležna Općina,
- planirati efektivni stalni nadzor i kontrolu nad poslovima koji se tiču tretiranja otpada na području Općine Usora, uz omogućavanje odgovarajućih sankcija za pravna i fizička lica koja otpad ne budu tretirali u skladu sa propisanim standardima i procedurama ,
- osigurati združenu, ekonomski prihvatljivu i stabilnu finansijsku konstrukciju za potrebe strateškog i operativnog upravljanja otpadom.

b) Pripravnost i spremnost

Mjere pripravnosti i spremnosti za djelovanje u uvjetima pojave opasnosti nastalih nekontroliranim upravljanjem otpadom (kada dođe do zagađivanja vode, zemljišta i zraka) izravno ovise o provođenju kratkoročnih i dugoročnih mjera prevencije, i to:

- osposobiti redovne i vanredne snage za djelovanje u uvjetima ugroženosti nekontroliranim načinom upravljanja otpadom,
- ostvariti im odgovarajuće uvjete za rad, uključujući i odgovarajuću opremu i sredstva, odnosno dostatna financijska sredstva,
- planirati vanredne mjere upravljanja otpadom ili mjere stavljanja nastalog stanja pod kontrolu, te u tom smislu prostorno-planskom dokumentacijom predvidjeti odgovarajuće lokacije, groblja, skladišta i druge objekte za privremeno deponovanje nekontrolirano odloženog otpada.

c) Odgovor – oporavak

Mjerama odgovora na opasnost od nekontroliranog upravljanja otpadom potrebno je spriječiti ili ublažiti pojavu popratnih pojava oblika nesreća (širenje i raznošenje otpada, pojava zaraznih bolesti, zagađenja vode i dr.), te stvoriti nužne uvjete za normalizaciju života i rada u ugroženom području, na slijedeći način:

- stavljanje pod kontrolu nastupajuće opasnosti uz stručno upravljanje mjerama odgovora s ciljem da se spriječi postupak otklanjanja jedne štete a da se pri tom uzrokuje pojava mnogo većih i dugoročno opasnijih šteta (provođenjem posebnog operativno-stručnog plana),
- plansko prikupljanje, transport i odgovarajuće privremeno ili trajno deponiranje nekontrolirano odloženog otpada,
- odgovarajuće tretiranje (obrada, dekontaminacija ili čišćenje) zemljišta, objekata ili vodotoka kontaminiranih nekontroliranim odlaganjem otpada.

Mjere oporavka su dugoročne operativno–stručne mjere koje treba provoditi uz učešće stručnih lica i službi iz oblasti koja je bitna za uspješno provođenje programa oporavka zagađene vode, zraka, zemljišta i drugih površina.

d) Provedba

Upravljanje otpadom nužno je ostvariti uz punu koordinaciju i suradnju nadležnih Županijskih ministarstava, poduzeća i uprava, s ciljem da se omogući:

- stroga primjena zakonskih i podzakonskih propisa i standarda iz oblasti upravljanja otpadom,
- učinkovita suradnja i kordinacija svih učesnika i kontrolnih organa vezanih za poslove upravljanja otpadom,
- izradu jedinstvenog registra lokacija na kojima je nekontrolirano deponovan otpad i operativnog plana sanacije,
- na bazi realnih pretpostavki planirati lokacije i objekte za potrebe upravljanja otpadom, te osigurati njihovu gradnju ili uređenje.

e) Akcijski plan

Izradu akcijskih planova realno planirati u suradnji sa nadležnim Županijskim ministarstvima, poduzećima i upravama, vodeći računa da se blagovremeno izvršavaju planske obveze kako iz dijela nadležnosti Općine Usora, tako i iz dijela nadležnosti Županijskih ministarstava, poduzeća i uprava, za potrebe:

- izrade prostorno-planske dokumentacije kojom se određuju lokacije za deponije otpada, ili za lociranje objekata u kojima će se tretirati otpad,
- planiranja uređenja i održavanja lokacija i objekata gdje će se tretirati otpad,
- sanacije tzv „divljih deponija otpada“ svih vrsta (mjere oporavka),
- sanacije stanja nastalog nekontroliranim odlaganjem otpada na poljoprivrednom, šumskom i drugom zemljištu, u i uz vodotoke, te na drugim lokacijama.

Nositelji ovog akcionog plana su:

- Općinsko vijeće i načelnik Općine,
- Služba za gospodarstvo i financije,
- Služba za geodetske poslove, katastar nekretnina, imovinsko-pravne poslove i urbanizam,i
- JKP „Usora“ doo.

2.2.11. Strateški pravac – Program zaštite od mina i neeksplozivnih ubojnih sredstava

2.2.11.1. Presjek trenutnog stanja

Veliki broj i rasprostranjenost na širokom području Općine, često i na nepoznatim lokacijama, različitih vrsta minskih polja i grupe mina koje su postavljene u toku rata, a koja nisu u potpunosti označena, predstavljaju opasnost po živote i zdravlje ljudi, materijalnih dobara i životinja.

Pojava mina može se očekivati i na površinama koje nisu bile u zoni borbenih djelovanja, prvenstveno kao rezultat izvršenja krivičnih djela protuzakonito postavljanje, ili zbog nemara i nesavjesnosti lica koja odbacuju mine i NUS na javne površine i druga mjesta, što ima elemente krivičnog djela.

Pojava velikog broja neeksplozivnih ubojnih sredstava zabilježena je i može se još uvijek očekivati na cjelokupnom teritoriju Općine. Neeksplozivna ubojna sredstva se često nalaze ispod površine zemlje (neeksplozivne granate većih kalibara, trombloni i sl.) i kao takva predstavljaju nepoznatu i stalnu opasnost po građane, ali i njihovu imovinu, kao i imovinu državnih organa i poduzeća.

Prema procjenama FUCZ i BH MAC-a ukupna poslijeratna minski sumnjiva površina na području općine Usora iznosila je 4.530.525 m². U dosadašnjem periodu aktivnostima humanitarnog deminiranja, koje podrazumijevaju čišćenje terena ili tehničko izviđanje, na ukupno 51 lokaciji kroz isto toliko projekata, izvršeno je deminiranje ukupne površine 1.648.906 m². Preostala ukupna minski sumnjiva površina na području općine Usora tako iznosi 2.881.619 m².

Sukladno Strategiji protivminskog djelovanja u BiH, te Listi prioriteta deminiranja KUCZ ZDŽ za 2022. godinu, na području općine Usora preostalo je da se krene sa realizacijom dva zadatka, i to: Ularice-Bejići površine 1.246.157,85 m² te Omanjska-Jeleći (NTI faza II,) površine 1.095.000,00 m².

Dana 5.9.2022. godine, sukladno Strategiji protivminskog djelovanja, otpočeli su radovi na realizaciji jednog od preostala dva zadatka deminiranja, i to radovi na čišćenju minsko sumnjivog područja „Ularice-Bejići“.

Radi se o zadatku koji obuhvata čišćenje površine 1.246.158 m², u rasponu lokacija od objekata „Ekonomije“ do pozicije ”Bandera”, a podrazumijeva 6 ciljanih istraga područja s pouzdanim informacijama o miniranosti kao i 2 sistematske istrage kod kojih je potrebno doći do novih informacija o minskoj situaciji. Čišćenje terena provoditi će deminerski timovi FUCZ – „Žepče B“, te Mašinski tim za mehaničku pripremu zemljišta, a sam projektat je izuzetno zahtjevan zbog informacija o miniranosti s minama Prom-1 tipa kao i drugim protupješadijskim i protutenkovskim minama.

2.2.11.2. Područja razvoja zaštite i spašavanja

a) Prevencija i ublažavanje

Mjere prevencije, u smislu normativno-pravnog uređenja poslova zaštite od mina i neeksplozivnih ubojnih sredstava, ova oblast je uređena:

- Zakonom o deminiranju Bosne i Hercegovine („Službene novine BiH“, broj 5/02),
- Standardima i operativnim procedurama za deminiranje i uklanjanje neeksplozivnih ubojnih sredstava BH MAC,
- Strategijom deminiranja BiH,
- Zakonom o zaštiti i spašavanju i drugim zakonskim i podzakonskim propisima koji uređuju oblast upravljanja imovinom, gradnju, planiranje proizvodnje, mjere zaštite na radu i dr.

b) Pripravnost i spremnost

Mjere pripravnosti i spremnosti za djelovanje u uvjetima kada već postoji realna opasnost po ljude i materijalna dobra od mina i neeksplozivnih ubojnih sredstava treba ojačati:

- detaljnim označavanjem minskih polja, „čuvanjem“ i održavanjem znakova upozorenja na opasnost od mina,
- obukom stanovništva i njihovim privikavanjem da žive i rade uz područja kontaminirana minama,
- mjerama zabrane kretanja i obavljanja privredne i druge djelatnosti u zonama visokog rizika,
- obukom i uvježbavanjem snaga za pružanje pomoći licima ugroženim minama i neeksplozivnim ubojnim sredstvima.

c) Odgovor – oporavak

Mjere odgovora na postojeću opasnost od minskih polja i neeksploziviranih ubojnih sredstava već su uslijedile kroz Strategiju deminiranja Bosne i Hercegovine, planove i projekte deminiranja Općine Usora, ali ih je nužno ubrzati i ojačati:

- pojačanim planskim otkrivanjem, obilježavanjem, uklanjanjem i uništavanjem mina i neeksploziviranih ubojnih sredstava.
- osiguravanjem značajnijih sredstava za deminiranje i većim angažovanjem državnih deminerskih timova na području Općine (timovi za deminiranje Federalne uprave civilne zaštite),
- izviđanjem i reizviđanjem radi odgovarajućog i sigurnog smanjenja ukupne rizične površine na području Općine.

Mjere oporavka u područjima ugroženim minama i neeksploziviranim ubojnim sredstvima (nakon uklanjanja istih) planirati u sklopu posebnih stručnih mjera oporavka šumskog i poljoprivrednog zemljišta i vodotoka, te njihovog privođenja funkciji i namjeni.

d) Akcijski plan

Akcijskim planovima potrebno je obraditi sljedeće:

- način ažuriranja podataka o minskim poljima i neeksploziviranim ubojnim sredstvima,
- izradu projekata i liste prioriteta za deminiranje područja Općine,
- uređenje i oporavak područja ranije kontaminiranih minama.

Nositelji ovog akcionog plana su:

- Općinsko vijeće i načelnik Općine,
- Služba za civilnu zaštitu,
- Služba za geodetske poslove, katastar nekretnina, imovinsko-pravne poslove i urbanizam, a po potrebi i druge službe Općine.
- FUCZ i BH MAC

III POGLAVLJE

3. POSEBNI DOKUMENTI PROGRAMA RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

U ovom poglavlju daju se strateška opredjeljenja i obrađuju sva pitanja bitna za organiziranje i funkcioniranje sustava zaštite i spašavanja na području Općine, polazeći od trenutnog stanja organiziranosti zaštite i spašavanja koje se utvrđuje temeljem:

1. Procjene ugroženosti Općine Usora,
2. Stanja organiziranosti civilne zaštite i dostignute razine razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća,
3. Preventivnih mjera zaštite i spašavanja koje će se primjenjivati,
4. Ciljeva, zadataka i načina ostvarivanja zaštite i spašavanja sa smjernicama za organiziranje snaga i sredstava civilne zaštite - snaga zaštite i spašavanja,
5. Osnova za izradu programa obučavanja i osposobljavanja za zaštitu i spašavanje,
6. Smjernica za istraživačku i razvojnu djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje,
7. Pregleda očekivanih troškova sa izvorima financiranja.

3.1. PROCJENA UGROŽENOSTI OPĆINE USORA

Zbog svojih prirodnih i zemljopisnih karakteristika općina Usora izrazito je ugrožena sljedećim rizicima:

RIZICI	REPREZENTATIVAN RIZIK (Da/Ne)
Prirodne nesreće	
Potresi	Da
Poplave	Da
Snježni nanosi	Da
Klizanje i odroni tla	Da
Suša	Da
Oluje i olujni vjetrovi	Da
Tuča (grad i led)	Da
Mraz i niske temperature	Da
Epidemije i epizotije zaraznih bolesti	Da
Tehničko tehnološke nesreće	
Veliki požari	Da
Radioaktivno, hemijsko i biološko zagađivanje zraka, vode, zemljišta i namirnica biljnog i životinjskog porijekla	Da

Ostale nesreće uzrokovane čovjekovim aktivnostima	
Nesreće od mina i zaostalih neeksplodiranih ubojitih sredstava	Da

Opći zaključci su:

- a) Općina Usora može biti ugrožena djelovanjem svih vrsta prirodnih, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća, s tim da je moguća veća ugroženost od: poplava, snježnih nanosa, epidemija i epizootija, klizanja i odrona tla, požara, zagađenjem zemljišta i zraka te nesrećama u cestovnom prometu i eksplozijama, velikim snježnim nanosima, gradom, ledom i dr...
- b) Već postoji vrlo ozbiljna ugroženost od mina i neeksplodiranih ubojitih sredstava, koja se neće moći otkloniti u kratkom vremenskom razdoblju, ali se posljedice moraju izbjeći ili ublažiti.
- c) Sustavno rješenje neškodljivog deponovanja komunalnog, klaoničkog, farmaceutskog, građevinskog i drugog otpada još ne postoji.
- d) Popunjenost, opremljenost, obučenost i uvježbanost Stožera, službi i povjerenika civilne zaštite za provođenje mjera zaštite i spašavanja, na određenim razinama organiziranja, je nedovoljna, iako je više puta tražena pomoć sa viših razina vlasti.
- e) Uposlenici Općine nisu dovoljno upućeni i educirani za provođenje obveza iz dijela nadležnosti općinskih službi uprave u sklopu provođenja preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja.
- f) Proces kadrovske i materijalne popunjavanja Stožera, službi i povjerenika civilne zaštite mora se ubrzati, ali se paralelno mora osigurati funkcioniranje sustava zaštite i spašavanja. Naše mogućnosti u tom pogledu nisu dovoljne, ali se nastoji ići u tom pravcu.
- g) Financiranje mjera zaštite i spašavanja mora biti prioritet Općine i u obimu znatno većem nego do sada, i to: osiguranjem posebnih sredstava iz proračuna, prikupljanjem sredstava po osnovu posebne naknade za zaštitu i spašavanje, sredstvima iz proračuna Županije i Federacije, sredstvima donacija i na drugi način. Financije po ovom osnovu posebne naknade za zaštitu i spašavanje, kao i sredstva iz proračuna općine i drugih instanci, su nedovoljna, ali je iz godine u godinu primjetan pomak koji nije dovoljan te da treba ići u tom smjeru sa njihovim uvećanjem.

3.2. STANJE ORGANIZIRANOSTI CIVILNE ZAŠTITE I DOSEGNUTA RAZINA RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA

Na osnovu procjene rizika i opasnosti kao i dosadašnjih iskustava te procjene ugroženosti teritorija Općine Usora od prirodnih i drugih nesreća planirano je organiziranje slijedećih snaga:

- Općinski Stožer civilne zaštite,
- Operativni centar civilne zaštite,
- Službe zaštite i spašavanja,
- Jedinice civilne zaštite opće i specijalizovane namjene
- Povjerenici civilne zaštite.

Struktura snaga za zaštitu i spašavanje i njihova trenutna popunjenost iskazana je u slijedećim obrascima:

3.2.1. Pregled popune Stožera civilne zaštite

R/ br.	TKO JE I KADA DONIO ODLUKU O FORMIRANJU STOŽERA?	NAZIV STOŽERA		POPUNJENOST			STRUČNA SPREMA			
		OŠ CZ	ŠCZ MZ	Po form aciji	Popu njeno	Nije popu njeno	VSS	VŠS	SSS	NSS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Općinski načelnik 02-40-22/20 od 8.5.2020. god	Usora	-	9	9	0	7	2	0	0
UKUPNO				9	9	0	7	2	0	0

3.2.2. Pregled općinskih službi zaštite i spašavanja

Naziv službe	Formacija		Popunjenost			Starosna struktura				Pol		Stručna sprema			
	Vod	Odjeljenje	Po formaciji	Popunjeno	Nedostaje	Do 35	35-45	45-60	Od 60	Muški	Ženski	VSS	VŠS	SSS	NSS
Služba medicinske pomoći: J.U. Dom zdravlja "Prim. dr. Mijo Grgić" Usora	1		30	30			10	13	7	9	21	6		23	1
Služba za sanaciju terena, vodosnabdijevanje i čistoću: JKP „Usora „doo	1		10	10		1		9		9	1	1		8	1
UKUPNO:		2	40	40		1	10	22	7	18	22	7		31	2

U narednom razdoblju potrebno je posebnu pažnju posvetiti nabavi materijalno-tehničkih sredstva za opremanje struktura civilne zaštite iz razloga što su sredstva kojima je ranije raspolagala civilna zaštita su otuđena usljed ratnih djelovanja ili su istrošena i tehnički prevaziđena te trenutno nedostaje većina tih sredstava.

Također, sve strukture civilne zaštite potrebno je obučiti i uvježbati za rukovanje materijalno-tehničkim sredstvima i opremom, na način kako je definisano u točki 3.5. ovog Poglavlja.

3.3. PREVENTIVNE MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA KOJE ĆE SE PRIMJENJIVATI

Preventivno djelovanje kao razvojno područje zaštite i spašavanja utvrđuje se kao središnja aktivnost nositelja planiranja mjera zaštite i spašavanja, državnih organa, pravnih i fizičkih lica u pripremi za efikasan odgovor na izazove i opasnosti od prirodnih i drugih nesreća.

Procjenom ugroženosti navedene su prirodne i druge nesreće koje se mogu javiti na području općine Usora. U skladu sa procjenom te mogućnostima Općine, provoditi će se sljedeće preventivne mjere:

Zemljotres

Uzimajući u obzir konkretne seizmičke uvjete područja, lokacije na kojima se grade objekti, i primjenom osnovnih principa potresnog inženjerstva u projektiranju, u velikoj se mjeri može izravno uticati na smanjenje posljedica od potresa. Da bi se posljedice po ljude i materijalna dobra od pojave potresa umanjile, potrebno je poduzimati određene preventivne mjere će se provoditi kroz prostorne i urbanističke planove općine Usora.

Preventivne mjere			
Rb	Izvršitelj	Zadatak	Rokovi
1.	Služba za geodetske poslove, katastar nekretnina, imovinsko-pravne poslove i urbanizam	Izvršiti seizmičku mikrorejonizaciju	Stalni zadatak
2.	Služba za geodetske poslove, katastar nekretnina, imovinsko-pravne poslove i urbanizam	Prilikom izgradnje objekata poštivati propise o tehničkim i drugim normativima za izgradnju navedenih objekata i primjena urbanističkih mjera zaštite kod projektovanja i planiranja naselja	Stalni zadatak
3.	Stožer civilne zaštite	Obučavanje i osposobljavanje građana i struktura civilne zaštite za poduzimanje mjera samozaštite i uzajamne zaštite u slučaju zemljotresa	Stalni zadatak
4.	Stožer civilne zaštite	Izrada planova za smještaj, evakuaciju i zbrinjavanje iz ugroženog područja	Do kraja 2028. godine
5.	Dom zdravlja Usora	Izrada planova za medicinsko zbrinjavanje	Do kraja 2028.god
6.	Trgovinske radnje Crveni križ Druge humanitarne organizacije	Osiguranje robnih rezervi /hrane, odjeće, obuće i dr. potrepština/	Stalni zadatak

Zaštita od poplava

Usljed velikih padavina i nemogućnosti kišnih kanala da prime oborinske vode često dolazi do plavljenja putnih komunikacija, podruma i dr. pratećih objekata i poljoprivrednog zemljišta. Poseban problem predstavljaju dijelovi naselja naše općine gdje odvodni kanali nisu još uvijek izrađeni.

Preventivne mjere			
Rb	Izvršitelj	Zadatak	Rokovi
1.	Služba civilne zaštite Služba za geodetske poslove, katastar nekretnina, imovinsko-pravne poslove i urbanizam	Locirati kritične tačke i mjesta plavljenja i utvrditi mjere za otklanjanje nedostataka	Kraj 2028. godine
2.	Služba za geodetske poslove, katastar nekretnina, imovinsko-pravne poslove i urbanizam, Služba za gospodarstvo i financije, JKP Usora, nadležna ministarstva za vodoprivredu	Čišćenje i regulacija korita i nasipa, sanacija i izgradnja kanalizacijske mreže i kanala za prihvatanje površinskih i podzemnih voda	Stalni zadatak
3.	Služba za geodetske poslove, katastar nekretnina, imovinsko-pravne poslove i urbanizam, Komunalna i vodna inspekcija	Zabrana izgradnje objekata na lokacijama uz vodotoke, zabrana odlaganja raznog otpadnog materijala uz i u korita	Stalni zadatak
4.	Stožer civilne zaštite	Izrada planova za smještaj, evakuaciju i zbrinjavanje iz ugroženog područja	Do kraja 2028. godine
5.	Dom zdravlja Usora	Izrada planova za medicinsko zbrinjavanje	Do kraja 2028. godine
6.	Nadležne općinske službe za upravu Crveni križ Druge humanitarne organizacije	Osiguranje hrane, odjeće, obuće i dr. potrebitina	Stalni zadatak

Zaštita od odronjavanja i klizanja zemljišta

Okolnosti koje pogoduju nastanku klizišta su: zemljopisni položaj, klima (kontinentalna i planinska), prostorno uređenje (komunikacije, stambena gradnja i urbaniziranost) itd.

Odroni se najčešće javljaju na dijelovima prosječenih prometnica gdje je zemljište potkopano i na strmim padinama. Na području općine Usora, većih problema oko odrona nema.

Rb	Izvršitelj	Zadatak	Rokovi
1.	Služba civilne zaštite Služba za geodetske poslove, katastar nekretnina, imovinsko-	Utvrditi lokacije klizišta	Kraj 2028. godine

	pravne poslove i urbanizam		
2.	Služba za geodetske poslove, katastar nekretnina, imovinsko-pravne poslove i urbanizam	Izrada katastra klizišta i inženjersko-geološke karte na kojoj su registrirana područja sa nestabilnom strukturom tla	Stalni zadatak
3.	Služba civilne zaštite, Služba za geodetske poslove, katastar nekretnina, imovinsko-pravne poslove i urbanizam	Uraditi plan sanacije klizišta i utvrditi prioritete za sanaciju	Do kraja 2028. godine
4.	Služba civilne zaštite, Služba za geodetske poslove, katastar nekretnina, imovinsko-pravne poslove i urbanizam	Zabrana izgradnje objekata na lokacijama evidentiranim kao plavne zone i na nestabilnim terenima i zabrana nekontrolirane sječe šuma	Stalni zadatak
5.	Služba civilne zaštite, Služba za geodetske poslove, katastar nekretnina, imovinsko-pravne poslove i urbanizam u suradnji sa Službom za CZ i Službom za gospodarstvo i financije	Izvršiti sanaciju klizišta	Stalni zadatak
6.	Stožer civilne zaštite	Izrada planova za smještaj, evakuaciju i zbrinjavanje iz ugroženog područja	Do kraja 2028. godine

Zaštita od snježnih padavina i visokih nanosa

Usljed većih snježnih padalina na području općine Usora može doći do otežanog ili potpunog prekida prometa svih vrsta, što uzrokuje otežanu opskrbu osnovnim životnim namirnicama, otežanu proizvodnju, i drugih oblika života i rada.

Pojava ledene kiše ili poledice može imati iste posljedice kao i snježne padavine uz mogućnost težih i lakših saobraćajnih nezgoda ili povreda građana posebno na padinskim dijelovima mjesnih zajednica.

Preventivne mjere			
Rb	Izvršitelj	Zadatak	Rokovi
1.	Služba za gospodarstvo i financije	Izrada planova i programa za zimsko održavanje prometnica	Za razdoblje 4 godine
2.	Upravitelji zgrada i vlasnici objekata	Izrada plana aktivnosti za skidanje snijega i ledenica sa krovova i čišćenje ispred ulaza	Do kraja tekuće godine
3.	Služba za gospodarstvo i financije	Izbor pružatelja usluga zimskog održavanja prometnica	Svake 4 godine (Okvirni sporazum)

Zaštita od olujnog vjetra, grada i suše

Procjenjuje se da periodični udari vjetra, a s obzirom na konfiguraciju terena općine, mogu dostići intenzitet žestoke oluje (24,5 – 28,4 m/sek). Iako se ova pojava rijetko javlja u unutrašnjosti kopna, moguća su oštećenja krovnih konstrukcija i rušenje stabala, kidanje elektroinstalacija, PTT instalacija. Obim ovih šteta ne bi zahtijevao posebno angažovanje većih snaga zaštite.

Pojava značajnijeg grada je u prosjeku jednom godišnje, najviše u periodu travanj–rujan, a najčešće u srpnju. Po krupnoći frakcije, ledena zrna su najviše veličine lješnjaka, u vrlo rijetkim prilikama mogu biti i veća, i na ugroženom prostoru zbog gustoće padanja prouzrokuje ozbiljnije štete na poljoprivrednim i šumskim kulturama (lom grančica, kidanje lišća i oštećenje plodova). U izuzetnim prilikama mogu nanijeti štete na krovovima, automobilima, prozorskim staklima itd.

Intenzivnija suša na području općine Usora javlja se u prosjeku jednom u svakih pet godina, i utječe na stvaranje nepogodnih uvjeta za oblast poljoprivrede, gdje su registrovani manji prinosi u ratarstvu i voćarstvu kao i za razvoj sekundarnih štetnika.

Posljedice suše najnepovoljnije bi se odrazile na opskrbu vodom za piće svih dijelova općine, kao i područja koja se snabdijevaju vodom za piće iz lokalnih izvorišta i objekata, posebice brdskih predjela.

Preventivne mjere			
Rb	Izvršitelj	Zadatak	Rokovi
1.	Služba za gospodarstvo i financije i Poljoprivredni instituti i zavodi	Izrada planova za uvođenje sustava za navodnjavanje poljoprivrednih kultura i edukacija poljoprivrednih proizvođača u cilju osposobljavanja za samozaštitu u slučaju pojave suša	Stalni zadatak
2.	Služba za gospodarstvo i financije, JKP Usora doo	Izrada planova za snabdijevanje vodom za piće ugroženog stanovništva	Stalni zadatak

Zaštita od epidemije, epizootija i drugih zaraznih bolesti

Pojava nekih zaraznih bolesti u epidemijskom obliku mogu se javiti na području općine Usora. S tim u vezi trebaju se poduzeti mjere zaštite koje će biti usmjerene u pravcu uništavanja, otklanjanja ili onemogućavanja izvora zaraze, prekidanje puteva prenošenja zaraze i povećanja otpornosti organizma stanovništva.

Od vodećih zaraznih bolesti posljednjih godina najčešće se javljaju: enterocolitis, varicella, salmonellosis, angina streptoc. i dr.

U cilju provođenja preventivnih mjera nužno je da se uključe svi nadležni subjekti u cilju sprečavanja epidemija.

Od zaraznih bolesti koje bi mogle da ugroze stočni fond su: bruceloza, tuberkuloza, leptospiroza, bedrenica i šuštavac, bjesnilo životinja, ehinokokoza, klasična svinjska kuga, salmoneloze, Q-groznica, zarazne bolesti pčela, itd.

Rb	Izvršitelj	Zadatak	Rokovi
1.	Služba za gospodarstvo i financije, JKP Usora doo i drugi	Obezbjedenje higijenski ispravne vode i sanitarna zaštita izvorišta i objekata za opskrbu vodom	Stalni zadatak
2.	Dom zdravlja Usora i ostale Nadležne zdravstvene ustanove	Izrada planova za provođenje mjera u cilju sprečavanja epidemija	Stalni zadatak
3.	Služba za gospodarstvo i financije i veterinarska služba	Izrada planova za provođenje mjera u cilju sprečavanja epizootija	Stalni zadatak
4.	Služba za gospodarstvo i financije i JKP Usora doo	Ovođenje otpadnih voda po tehnički propisanim normativima	Stalni zadatak
5.	Nadležne zdravstvene ustanove i inspeksijske službe	Kontrola ispravnosti vode za piće i prehrambenih namirnica	Stalni zadatak

Zaštita od biljnih zaraznih bolesti

Sve vrste poljoprivrednih kultura izložene su napadima raznih biljnih bolesti i štetočina koje u velikoj mjeri mogu da smanje prinos i kvalitet plodova i skrate vijek trajanja. Najčešće bolesti su: plamenjača, rđa, štitasta vaš, smolovac, pepelnica, žižak, lisne uši, žitne bube, monilia spp i dr.

Što se tiče biljnih bolesti i štetočina u poljoprivrednoj proizvodnji, one predstavljaju uobičajeni oblik djelovanja na području općine i protiv njih će se primjenjivati sredstva i preparati za sprečavanje bolesti. U slučaju većeg intenziteta i uz konsultacije stručnih institucija iz oblasti poljoprivrede, a prema mogućnostima, poduzimat će se stručne mjere na otklanjanju biljnih bolesti i štetočina.

Rb	Izvršitelj	Zadatak	Rokovi
1.	Služba za gospodarstvo i financije u suradnji sa poljoprivrednim stručnjacima i organizacijama	Izrada plana za poduzimanje preventivnih mjera i provođenja mjera zaštite od pojave biljnih bolesti	Stalni zadatak

Zaštita od požara, eksplozija i drugih havarija

Na području općine Usora posebnu pažnju, što se tiče ugroženosti od požara, eksplozija i drugih havarija treba obratiti na gospodarske subjekte koji u procesu rada i prometu istih koriste lakozapaljive materije /lakove, ljepila, papir, drvo, benzinske pumpe, gasne stanice i dr. objekti/, ispravnost električnih, gasnih, kotlovodnih, toplovodnih, dimovodnih i drugih instalacija i uređaja, te stalno održavanje i kontrola sustava dojava i gašenja požara, vanjske i unutrašnje hidrantske mreže, požarnih stepenica, pomoćnih izlaza na prilazne požarne puteve, kao i na održavanje protupožarnih sredstava.

Obzirom na konfiguraciju terena područja općine Usora, grupisanje lokacija stambenih naselja, poduzeća i ustanova, kao i materijala od kojih su ovi objekti izgrađeni, procjenjuje se da je urbani dio općine ugroženiji nego njegovi periferni dijelovi, mada se ne smije zaboraviti ni šumski dio terena. Ovdje treba imati u vidu uzročnike nastanka požara kao i prenošenje i širenje istih sa objekta na objekat. U vezi sa ovom tvrdnjom od većih požara najugroženija su područja obrasla niskim raslinjem i u kojima dominiraju šume, dok se u ostalim područjima mogu pojaviti pojedinačni požari sa malom vjerovatnošću njihovog proširenja.

Preventivne mjere			
Rb	Izvršitelj	Zadatak	Rokovi
1.	Sva pravna lica i gospodarska društva	Izrada planova zaštite od požara u skladu sa zakonom	Kraj 2028. godine
2.	Vlasnici gospodarskih društava i druga pravna lica	Opremanje i osposobljavanje službi zaštite i spašavanja osnovanih u gospodarskim društvima	Stalni zadatak
3.	Vlasnici objekata	Redovno servisiranje protivpožarnih aparata i sredstava za početno gašenje požara	Stalni zadatak
4.	Općina Usora	Materijalna i finansijska pomoć vatrogasnim društvima (ukoliko su osnovana)	Stalni zadatak
5.	Služba za geodetske poslove, katastar nekretnina, imovinsko-pravne poslove i urbanizam, Građevinska inspekcija	Poštivanje građevinsko-urbanističkih normi prilikom planiranja i izgradnje objekata	Stalni zadatak

Zaštita od radijacijsko-hemijsko-biološke kontaminacije

Uzroci ekspanzije gasova i nekontroliranog izlivanja otrovnih i eksplozivnih materija koje se u toku proizvodnog procesa koriste mogu biti izazvane požarima, prometnim udesima, zemljotresima i dr. prirodnim nesrećama. Poseban uzrok može biti tzv. ljudski faktor gdje do havarije može doći usljed neznanja ili nemarnog odnosa u samom procesu proizvodnje. Potencijalna opasnost na šire područje, zrak, tlo i vodotoke može dovesti do ugrožavanja zdravlja ljudi, životinja i vegetacije.

Do zagađivanja vode, zraka, zemljišta raznim vrstama opasnih i štetnih materija (plinovitog, tečnog i čvrstog stanja) može doći kao posljedica: emisije zagađenja iz: cestovnih motornih vozila, kotlovnica koje rade na čvrsta, tečna i plinovita goriva i pojedinačnih ložišta u domaćinstvima koja koriste peći na čvrsta goriva, odlaganje raznih vrsta otpada na nelegalnim deponijama. Do kontaminacije namirnica biljnog i životinjskog porijekla može doći kao posljedica djelovanja raznih štetnih materija fizičko-kemijskog i mikrobiološkog porijekla. Ugroženost od bioloških agenasa ogleda se u prisustvu i toksičnom djelovanju mikroba (bakterije, virusi) i toksina-otrovnih produkata djelovanja bakterija.

Biološki agensi izazivaju oboljenja kod ljudi, životinja i biljaka. Većina bioloških agenasa je zarazna i prenosi se sa oboljelog čovjeka na zdravog. Postoje biološki agensi koji izazivaju oboljenje samo kod ljudi koji su ih izravno unijeli u organizam preko hrane ili vode. Biološka kontaminacija hrane i vode, u mirnodopskim uvjetima, uglavnom je posljedica antisanitarne manipulacije hranom, počevši od sirovina, preko transporta, prerade i prometa, pa do konzumacije hrane.

Preventivne mjere			
Rb	Izvršitelj	Zadatak	Rokovi
1.	Služba za geodetske poslove, katastar nekretnina, imovinsko-pravne poslove i urbanizam, Komunalna inspekcija	Uklanjanje divljih deponija	Kraj 2028. godine
2.	Služba za geodetske poslove, katastar nekretnina, imovinsko-pravne poslove i urbanizam	Poštivanje ekoloških normi kod izdavanja suglasnosti za rad industrijskih i dr.privrednih subjekata, benzinskih pumpi, kemijskih čistionica i dr	Stalni zadatak
3.	Sanitarna i Tržišna inspekcija	Inspekcijski nadzor i kontrola kvaliteta namirnica biljnog i životinjskog porijekla	Stalni zadatak
4.	Sanitarna inspekcija	Redovni nadzor za kontrolu higijenske ispravnosti kvaliteta vode, zraka, zemljišta	Stalni zadatak

Zaštita od neeksplozivnih ubojitih sredstava /NUS-a/ i minskoeksplozivnih sredstava /MES-a/

Preventivne mjere			
Rb	Izvršitelj	Zadatak	Rokovi
1.	Služba za civilnu zaštitu Vladine i nevladine organizacije Obrazovne ustanove	Upozoravanje stanovništva na opasnost od zaostalih MES i NUS, edukacija školske djece i omladine o opasnostima od ovih sredstava	Stalni zadatak
2.	Centar za uklanjanje mina /BH	Obilježavanje rizičnih površina	Stalni zadatak

	MAC/		
3.	Centar za uklanjanje mina /BH MAC/	Izrada plana deminiranja i osiguravanje financijskih sredstava	Stalni zadatak

3.4. CILJEVI, ZADACI I NAČIN OSTVARIVANJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA, SA SMJERNICAMA ZA ORGANIZIRANJE SNAGA I SREDSTAVA CIVILNE ZAŠTITE – SNAGA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Polazeći od procjene ugroženosti teritorije općine Usora od prirodnih i drugih nesreća, te cijeneći potrebe i mogućnosti općine, kao šire društvene zajednice, u pogledu razvoja sustava zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara definiraju se:

3.4.1. CILJEVI OSTVARIVANJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Dosadašnja teoretska i praktična iskustva o prirodnim i drugim nesrećama koje su ugrožavale ili mogu ugroziti ljude i materijalna dobra na teritoriji naše općine, u pogledu razvoja sustava zaštite i spašavanja, opredjeljuju se sljedeći ciljevi Općine Usora:

- kroz izvršavanje redovnih i planskih poslova nadležnih organa, poduzeća, ustanova, građana i zajednice u cjelini osigurati strogo poštivanje normativa i standarda iz svih oblasti društvenog i privatnog života, u smislu preventivnog djelovanja radi zaštite ljudi i materijalnih dobara,
- blagovremenim uočavanjem, po potrebi istraživanjem i djelovanjem nadležnih organa i službi kako bi se otklonile sve potencijalne opasnosti koje mogu ugroziti ljude i materijalna dobra ili svojim djelovanjem mogu pospješiti i pojačati negativne efekte prirodnih i drugih nesreća,
- oslanjanjem na postojeće snage u Općini, mjesnim zajednicama, udruženjima građana, ustanovama i drugim pravnim licima sa područja Općine nadograditi postojeći sustav zaštite i spašavanja tako da se dobije djelotvorna struktura za zaštitu i spašavanje usmjerena na ostvarivanje vizije razvoja i iz nje izvedenih ciljeva,
- osigurati proceduralno i zakonski ispravno prikupljanje i korištenje sredstava namjenjenih za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara i da se ta sredstva, po mogućnosti, ojačaju donatorskim sredstvima i sredstvima projekata posebno značajnih za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara.

3.4.2. ZADACI I NAČIN OSTVARIVANJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Zaštita i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća izravno ovisi od mogućnosti i kvalitetnog provođenja preventivnih mjera zaštite i spašavanja, jer se time: stvaraju preduvjeti za praćenje i analiziranje pojava koje mogu nagovijestiti nastanak prirodne i druge nesreće, poduzimanje mjera radi ublažavanje posljedica nastanka nesreća, sprječavanje pojave popratnih oblika tih nesreća i blagovremeno sklanjanje ljudi i materijalnih dobara ispred istih.

3.4.2.1. Zadaci

1. obučiti, uvježbati i usmjeriti redovne službe Općine, poduzeća i ustanove da u sklopu svojih redovnih poslova planiraju i provode mjere zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, naročito u području preventivnog djelovanja i djelovanja koje za cilj ima ublažavanje posljedica nastanka prirodnih nesreća i njihovih popratnih pojava oblika,
2. završiti proces formiranja i reorganizacije struktura civilne zaštite na način da se dobije djelotvorna struktura za zaštitu i spašavanje, što će se postići:
 - obučavanjem i uvježbavanjem formiranog Općinskog Stožera civilne zaštite i dodjelom zaduženja članovima Stožera u vezi sa provođenjem mjera zaštite i spašavanja,
 - ustrojem, opremanjem, obučavanjem i uvježbavanjem struktura civilne zaštite za djelovanje u redovnim i vanrednim prilikama, samostalno ili u koordinaciji sa mjesnim zajednicama,
 - formiranjem službi zaštite i spašavanja na nivou općine, te osloncem na službe zaštite i spašavanja Županije za oblasti za koje Općina Usora nije predvidjela formiranje službi,
 - obučavanjem povjerenika civilne zaštite i njihovim prilagođavanjem da rade u sklopu jedinstvenog sustava zaštite i spašavanja, naročito u dijelu koji se odnosi na prikupljanje, obradu i prosljeđivanje informacija o prirodnim i drugim nesrećama preko operativnog centra civilne zaštite,
 - ojačavanjem kapaciteta i resursa operativnog centra civilne zaštite do faze u kojoj može samostalno i u svim vremenskim i drugim uvjetima ispuniti postavljene zadatke i obveze u pogledu preventivne i operativne zaštite ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća,
 - uspostavljanjem procedura o načinu evidentiranja i procjenjivanja šteta nastalih djelovanjem prirodnih i drugih nesreća i načinu priopćavanja rezultata tih šteta,
 - uspostavljanjem Liste stručnih lica za angažovanje radi procjenjivanja šteta, obučavanjem i uvježbavanjem tih lica do faze u kojoj mogu samostalno i u svim vremenskim i drugim uvjetima ispuniti postavljene zadatke i obveze u vezi sa evidentiranjem, dokumentiranjem i procjenom šteta,
 - obučiti i uvježbati izabrane predstavnike mjesnih zajednica za izvršavanje poslova i zadataka u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, u dijelu njihove nadležnosti i postavljenih im zadataka,
 - definirati potrebe i obveze za formiranje Stožera civilne zaštite u poduzećima ili potrebe za imenovanjem povjerenika civilne zaštite, nakon čega zatražiti uspostavljanje takvog sustava organizacije struktura civilne zaštite,
 - obučiti, uvježbati i usmjeriti nevladine organizacije za izvršavanje poslova i zadataka iz djelokruga rada tih organizacija i u dijelu postavljenih im zadataka,
3. sustavnim mjerama nadležnih državnih organa i investitora koji pokreću gradnju riješiti pitanja izgradnje i održavanje kapaciteta za sklanjanje ljudi i materijalnih dobara ugroženih djelovanjem prirodnih i drugih nesreća,
4. razraditi način traženja pomoći od vojske, policije i drugih državnih organa u slučaju nastanka prirodne i druge nesreće, način njihovog uvođenja u akcije koje preduzimaju strukture civilne zaštite radi zaštite ljudi i materijalnih dobara,

5. snage i sredstva namijenjene za provođenje preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja držati u stanju koje garantuje učinkovitu upotrebu u slučaju da zaprijeti ili nastane prirodna i druga nesreća.

3.4.2.2. Način ostvarivanja zaštite i spašavanja

Preventivnu i operativnu zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća provoditi u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima koji uređuju oblast zaštite i spašavanja i drugim propisima i standardima iz te oblasti:

- provođenjem mjera lične i uzajamne zaštite, svih građana, samostalno ili u sklopu organizovanih struktura civilne zaštite,
- procjenom mogućnosti nastanka određenih opasnosti, u sklopu redovitih poslova i zadataka i da u skladu sa tim planiraju provođenje mjera preventivne i operativne zaštite, općinske službe, poduzeća i ustanove, samostalno ili u suradnji sa drugim službama, poduzećima i ustanovama (u godišnjim planovima rada, projektima, akcijskim planovima i sl.),
- realizacijom projekata, posebnih planova, akcija i inicijativa, donošenjem i realizacijom planova zaštite i spašavanja Općine Usora od prirodnih i drugih nesreća za procjenjene vrste opasnosti (požar, poplava i dr.),
- realizacijom planova mjesnih zajednica,
- blagovremenim ažuriranjem Procjene ugroženosti općine Usora i planiranjem mjera zaštite i spašavanja u skladu sa opasnostima procjenjenim tim ažuriranjem,
- donošenjem planova popune ličnih i materijalnih formacija civilne zaštite,
- donošenjem i realizacijom planova obučavanja i osposobljavanja struktura civilne zaštite,
- pripremom odgovarajućih planova mobilizacije struktura civilne zaštite i omogućavanjem maksimalne mobilnosti tih planova, te poduzimanjem i drugih planskih mjera koje za cilj imaju povećanje mobilnosti struktura civilne zaštite i povećanje učinkovitosti upotrebe snaga i sredstava.

3.4.3. SMJERNICE ZA ORGANIZIRANJE SNAGA I SREDSTAVA CZ

3.4.3.1. Opće smjernice

Opće smjernice za organiziranje snaga i sredstava civilne zaštite Općine Usora sadržane su u:

1. Zakonu o zaštiti Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", br, 39/03, 22/06 i 43/10) i podzakonskim propisima koji uređuju oblast zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara u Federaciji BiH,
2. Statut općine Usora, broj: 01-05-187/17 od 25.04.2017. godine, («Službeni glasnik općine Usora» broj:5/17)
3. Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu općinskog organa uprave Općine Usora, broj:02-3054/18 od 2.3.2021. godine, ("Službeni glasnik Općine Usora" broj:3/21);
4. Odluka o organiziranju službi zaštite i spašavanja na području Općine Usora, broj:02-4422/17 od 19.12.2017. godine, („Službeni glasnik općine Usora“ broj:14/17);

5. Odluka o osnivanju općinskog stožera civilne zaštite broj:01-44-01/04 od 07.05.2004. godine ("Službeni glasnik općine Usora" broj:3/04);
6. Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o osnivanju općinskog stožera civilne zaštite, broj:01-05-78/09 od 22.06.2009. godine, ("Službeni glasnik općine Usora", broj:4/09)
7. Zakonu o nadležnostima kantonalnih organa Zeničko-dobojske županije u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine ZDŽ", broj 9/08 i 06/11),

3.4.3.2. Posebne smjernice

- organizirati službi zaštite i spašavanja u pravnim licima čija je djelatnost podudarna ili slična potrebama zaštite i spašavanja i koja imaju odgovarajuće resurse, ili se oslanjati na Županijske i Federalne službe,
- popuniti strukture civilne zaštite, kako bi iste bile funkcionalne i u stanju pravovremeno djelovati i odgovoriti na sva ugrožavanja, i da cjelovito i dugoročno zadovolji potrebe općine i njenih građana na smanjenju utjecaja prirodnih i drugih nesreća na život i zdravlje ljudi, sigurnost materijalnih dobara i zaštitu okoline,
- planirati i provoditi popuna Stožera, službi i povjerenika civilne zaštite materijalno-tehničkim sredstvima i opremom u skladu sa prioritetima, vodeći računa o financijskim mogućnostima Općine,
- povjeriti rukovanje materijalno-tehničkim sredstvima i opremom namjenjenom za zaštitu i spašavanje, isključivo stručnim ili obučanim pripadnicima civilne zaštite.

3.5. OSNOVI ZA IZRADU PROGRAMA OBUKE I OSPOSOBLJAVANJA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE

Obuka u strukturama civilne zaštite je aktivnost kojom se pripadnici civilne zaštite, građani i druga lica obučavaju i stiču potrebna stručna znanja i vještine iz oblasti zaštite i spašavanja nužna za uspješno i učinkovito izvršavanje zadataka u oblasti zaštite i spašavanja. Obvezu obučavanja imaju:

1. građani (od 15 do 60 godina muškarci, žene od 15 do 55 godina, izuzev onih građana koji nisu sposobni pohađati obuku i osposobljavanje),
2. pripadnici struktura civilne zaštite (pripadnici Stožera, jedinica i povjerenici CZ-e i službe zaštite i spašavanja), kao i
3. pripadnici pojedinih struktura CZ za podučavanje i osposobljavanje na specijalističkim tečajevima (osobe koje se podučavaju za upravljanje i zapovjedanje u CZ i osposobljavanje za korištenje određenih specijalnih materijalno-tehničkih sredstava).

Obuka i osposobljavanje se vrši po nastavnim planovima i programima koje donosi direktor Federalne uprave civilne zaštite. Nastavni planovi i programi sadrže konkretne teme obuke, način njihove provedbe, lica koja prisustvuju, mjesto i vrijeme provedbe, materijalno-tehnička sredstva potrebna za izvođenje obuke, kao i druga pitanja potrebna za organizaciju i izvođenje obuke i osposobljavanja u oblasti zaštite i spašavanja.

3.5.1. Analiza postojećeg stanja

Osnovna snaga struktura civilne zaštite pri izradi ovog Programa jeste da je formiran i strukturalno popunjen Općinski Stožer koji imaju određeno iskustvo u zaštiti i spašavanju. Njihovo iskustvo, kod većine, stečeno je u proteklim ratnim dešavanjima.

Slabost navedenih struktura jeste da Stožer nije opremljen materijalno-tehničkim sredstavima, što predstavlja veliku slabost ukoliko bi se desila prirodna ili druga nesreća većih razmjera. Osim toga, pripadnici Stožera do izrade ovog Programa nisu prošli obuku. Pored ovoga nisu imenovani Povjerenici civilne zaštite. Također, funkcioniranje općinskog operativnog centra pri službi za civilnu zaštitu općine Usora je otežano zbog učestalog izbivanja sa posla djelatnika kojem je u opisu posla rad u operativnom centru općine.

Mogućnost za navedene strukture predstavlja organiziranje obuke sa Županijskim i Federalnim organima civilne zaštite, te upućivanje određenog kadra na specijalističku obuku. Uspostavljanje bolje komunikacije između Stožera i povjerenika i uvezivanje istih sa Općinskim operativnim centrom također je jedna od mogućnosti.

Prijetnja po ove strukture predstavlja pad interesa za sudjelovanje u civilnoj zaštiti kao i nedovoljan poticaj i motivacija za uključivanje i angažiranje mlađe populacije u strukture zaštite i spašavanja.

3.5.2. Osnove aktivnosti obuke i osposobljavanja

Ovim dokumentom uređuju se: ciljevi i namjena, planiranje, organiziranje, izvođenje i provjeravanje stupnja obučenosti i osposobljenosti za zaštitu i spašavanje, kao i materijalno-tehničko i financijsko osiguravanje procesa izvođenja obuke i osposobljavanja struktura zaštite i spašavanja.

Osnovni cilj u programskom razdoblju je dostizanje takve razine obučenosti i osposobljenosti svih struktura civilne zaštite u skladu sa utvrđenim stupnjevima ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća naznačenih u Procjeni, koji će omogućiti pravovremeno i učinkovito djelovanje.

Da bi sustav civilne zaštite na području Općine Usora bio učinkovit i svrsishodan potrebno je Stožer, službu, povjerenike civilne zaštite civilne zaštite opremiti i obučiti shodno procijenjenom riziku opasnosti od prirodnih i drugih nesreća. Aktivnosti obučavanja i osposobljavanja treba intenzivirati kada se donese Program zaštite i spašavanja za razdoblje 2024. – 2028., kao i Plan zaštite i spašavanja Općine Usora za izvođenje dijela nastave iz oblasti zaštite i spašavanja za operativno-stručne organe civilne zaštite (Stožer i povjerenici poduzeća i MZ).

3.5.2.1. Programiranje i planiranje

Programiranje obuke i osposobljavanja vrši se u skladu sa članom 169. točka 5. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Po donošenju ovog Programa kao i Plana zaštite i spašavanja, strukture CZ, trebaju proći intenzivnu, sustavnu obuku u skladu sa Federalnim planom i programom u cilju odgovarajućeg reagiranja u slučaju nastanka prirodne ili druge nesreće. Program osposobljavanja za zaštitu i spašavanje u Općini Usora obuhvata slijedeće strukture:

1. članove Općinskog Stožera,
2. lica za rad u Općinskom operativnom centru,
3. osobe zaposlene u Općini Usora,
4. rukovodioce organa, poduzeća i njihove uposlene,
5. pripadnike službi zaštite i spašavanja,
6. povjerenike civilne zaštite,
7. stanovništvo (građane).

Provjera uspješnosti provedene obuke vrši se metodom istraživanja, metodom testiranja, metodom ocjenjivanja individualno provedenih zadataka. Koji metod od naprijed navedenih će se primjenjivati zavisi od vrste obuke, njene svrhe kao i od raspoloživih finansijskih sredstava, a sve u cilju jasnog sagledavanja stanja koji se postigao obukom, odnosno da li se postigao cilj obuke i u kojoj mjeri.

Služba za civilnu zaštitu Općine Usora ovisno od mogućnosti, a u skladu sa federalnim, Županijskim planovima i programima, donosit će operativne planove izvođenja obuke i osposobljavanja po mjerama zaštite i spašavanja, uvažavajući elemente navedene u Programu razvoja, Strateškim pravcima sa akcijskim planovima i zaključcima iz Procjene ugroženosti. Služba za civilnu zaštitu po donošenju programa od strane Federalne uprave civilne zaštite za uvodno, osnovno i dopunsko osposobljavanje svih pripadnika u zaštiti i spašavanju, iste će implementirati i provoditi u skladu sa instrukcijama od strane Federalne i Županijske uprave civilne zaštite.

Prilikom planiranja godišnjih Proračuna, kao i plana utroška sredstava za posebne namjene, Služba za CZ u skladu sa Odlukom o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća (u daljem tekstu: Odluka) („Službene novine Federacije BiH“, br. 46/05 i 61/07) planirati će osnovna sredstva nužna za izvođenje obuke, koja će biti u vlasništvu Službe i koja će se moći koristiti i u druge namjene.

3.5.2.2. Organiziranje i izvođenje, evaluacija i financiranje struktura civilne zaštite

Organiziranje i obuku struktura civilne (mjesne zajednice, privredna društva i druge subjekte zaštite i spašavanja) organizira Općina Usora putem Službe za civilnu zaštitu, a provodit će je prema vlastitim operativnim planovima i programima uvodno i osnovnu obuku i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje, koji će biti u skladu sa zajedničkim osnovama koje utvrđuje Federalna uprava civilne zaštite.

Dopunska i specijalistička obuka i osposobljavanje, posebice kadrova koji upravljaju akcijama zaštite i spašavanja vršit će se u Federalnom centru.

Programi obuke i osposobljavanja se izvode u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju i drugim propisima koji su doneseni od strane nadležnih organa na razini federacije, Županije, općine.

Centralna institucija za planiranje, organizaciju i izvođenje obuke i osposobljavanja za zaštitu i spašavanje u Federaciji BiH je Federalni centar.

Na nivou općine obuka se može vršiti u salama Općine, škola, sportskim terenima i drugim pogodnim prostorima i objektima. Opremljenost materijalnim sredstvima za izvođenje obuke je na minimalnom nivou, a nastojat će se provedbom Programa razvoja osigurati potrebna sredstva za praktičnu obuku i druga idejna rješenja.

Oblici osposobljavanja za zaštitu i spašavanje će biti:

1. uvodno osposobljavanje,
2. osnovno osposobljavanje,
3. dopunsko (specijalističko za pojedine kadrove) osposobljavanje i
4. vježbe (samostalne, zapovjedno-Stožerne pokazne i zajedničke i sl.).

Općine osiguravaju financijska sredstva za obučavanje i vježbe svojih struktura zaštite i spašavanja, iz proračuna i u skladu s članom 184. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Gospodarska društva i drugi subjekti planiraju i osiguravaju financijska sredstva za obuku i vježbe svojih struktura zaštite i spašavanja (jedinica i službi) čiji su osnivači, iz čega proizilazi da troškove izvođenja obuke i osposobljavanja za jedinice i službe koje su dužne formirati po Zakonu o zaštiti i spašavanju snose osnivači.

Općina Usora namjenska sredstava iz člana 180. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara koja se prikupe u tijeku godišnjeg priliva, a u skladu sa Odlukom, može koristiti do 10% za obuku i vježbe.

3.5.2.3. Zaključci o obuci i osposobljavanju

Iz prethodnog izlaganja možemo zaključiti slijedeće:

- donošenjem nastavnih planova i programa obuke i osposobljavanja snaga civilne zaštite i drugih struktura zaštite i spašavanja od strane Federalne uprave za civilnu zaštitu, kao i Županijske uprave za civilnu zaštitu ZDK, potrebno je donijeti operativne planove i programe obuke struktura civilne zaštite za razdoblje realizacije Programa razvoja;
- operativne planove i programe prilagoditi postojećoj strukturi civilne zaštite;
- u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju i Odlukom o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća planirati sredstva na godišnjem nivou za stvaranje materijalno-tehničkih uvjeta za provedbu obuke;
- osnovni cilj obučavanja je dostizanje takvog nivoa obučenosti i osposobljenosti svih struktura civilne zaštite u skladu sa mogućnostima i utvrđenim stepenima ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća naznačenih u Procjeni.

3.6. SMJERNICE ZA ISTRAŽIVAČKU I RAZVOJNU DJELATNOST OD ZNAČAJA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE

Ključne opasnosti za područje Općine Usora nastaju za vrijeme proljeća uslijed obilnih padalina i sezonskog topljenja snijega koje uzrokuju poplave, a koje su glavni uzročnik za nastanak velikih materijalnih šteta na infrastrukturi i drugim dobrima. Osim toga,

Općina je podložna klizanju i odronjavanju tla, visokom snijegu i snježnim nanosima, tuči i ledu kao i povremenim potresima koji prouzokuju velike štete na materijalnim i drugim dobrima. Postoji vrlo ozbiljna ugroženost od mina i neeksplozivnih ubojnih sredstava za koje je potreban duži vremenski period za njihovo uklanjanje. Procjenom ugroženosti su prepoznate moguće nesreće u odnosu na specifičnost okoliša u zahvatu klizišta, poplava i drugih nesreća. To obvezuje dodatno i konkretno procjenjivanje osjetljivosti i podložnosti na sve opasnosti i rizike tih kritičnih tačaka i objekata prema suvremenim standardima o sigurnosti i preduzimanje konkretnih mjera poboljšavanja spremnosti i odgovora na nesreće.

Ova konstatacija stavlja veliki zadatak za Općinu da putem Službi za upravu prati dostignuća u oblastima za koje su zaduženi, da ih kroz zakonsku regulativu ugrade kao obvezu, a odnose se na zaštitu i spašavanje, kao i da u fazi preventivne zaštite preduzmu mjere i zadatke da bi se prirodne i druge nesreće spriječile ili ublažile posljedice.

Sadašnja situacija u Općini uvjetuje manju mogućnosti i dinamiku za razvoj naučno-istraživačkog rada, obzirom da ne postoje visokoškolske ustanove kao i pravni subjekti koji su od relevantne važnosti za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća. Također, potrebno je spomenuti neke od subjekte u kojima se obavljaju djelatnosti od izrazitog značaja za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća npr. subjekti iz oblasti zdravstva, veterinarstva, komunalnih poslova, vodoprivrede, šumarstva, građevinarstva, transporta i ekologije.

Na osnovu naprijed navedenog treba imati u vidu da sufinansiranje ili nabava određenih materijalnih sredstava navedenim subjektima, naročito onim čija je redovna djelatnost vezana za zaštitu i spašavanje, kako bi se u budućnosti utjecalo na smanjenje posljedica od prirodnih i drugih nesreća po ljude i materijalna dobra.

3.6.1. Osnove donošenja smjernica i obveza nositelja planiranja

Osnove za donošenje ovih smjernica sadržane su u:

1. Zakonu o zaštiti i spašavanju
2. Procjeni ugroženosti
3. Politici razvoja
4. Strategiji razvoja

Obveza je svih državnih tijela, pravnih lica i nevladinih organizacija i udruženja, da istraživanja za svoje potrebe prilagode tako da uvažavaju naučne nalaze koji upućuju na zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od svih oblika ugrožavanja.

Općina Usora za svoje potrebe otežano može provoditi istraživanja za povećanje stepena prevencije u zaštiti i spašavanju od pojedinih oblika ugrožavanja ljudi i materijalnih dobara, stepena spremnosti struktura civilne zaštite na izazove i odgovor na prirodnu i drugu nesreću, kao i naznake osnovnih smjernica za postupke u provođenju mjera sanacije nakon prestanka djelovanja prirodne i druge nesreće.

3.6.2. Metodologija

Istraživanja za potrebe zaštite i spašavanja moraju se provoditi u skladu sa zakonskim i drugih pravnim normama, kao i po općevažjećoj naučnoj proceduri. Jedinствена metodologija podrazumijeva:

- Izradu idejne skice istraživanja;
- Projekt sa svim elementima za potrebe naučnog istraživanja;

- Ciljeve;
- Prostor, objekt i pojavu koja se istražuje;
- Hipoteze, varijabile i indikatore;
- Naučne metode i postupke;
- Kadrovske istraživačke potencijale i njihove reference;
- Vremensko određenje istraživanja;
- Prezentaciju i naučnu verifikaciju rezultata istraživanja i mogućnost njihovog provođenja.

U skladu sa zakonskim propisima i normama preuzimanja pravnih i naučnih obveza Općina će sklapati ugovore sa institucijama koja se bave naučno-istraživačkim radom u skladu sa potrebama i materijalnim mogućnostima, kao i pribavljati pravo na korištenje već provedenih istraživanja.

3.6.3. Projekti istraživačke i razvojne djelatnosti

Potrebno je u sustav zaštite i spašavanja Općine, ukoliko postoje obveze, ugraditi dostignuta međunarodna naučna istraživanja, istraživačke projekte Bosne i Hercegovine, Federacije BiH, Županije, Republike Srpske, kao i istraživanja koje su provele općine i druga pravna lica. Također, navedena istraživanja potrebno je primjenjivati u cilju dogradnje i unapređenja sustava zaštite i spašavanja Općine.

1. Istraživački projekti za zaštitu od poplava usmjereni na uređenje vodotoka i pritoka rijeka na općini, u suradnji sa nadležnim ministarstvima ZDK i drugim institucijama;
2. Projekti usmjereni na istraživanje u oblasti seizmoloških i tektonskih kretanja na području općine koja mogu u velikoj mjeri zaštititi ljude i materijalna dobra;
3. Istraživanje usmjereno na sustavsko rješenje neškodljivog deponovanja komunalnog, klaoničkog, farmaceutskog, građevinskog i drugog otpada. Sagledati sa donošenjem urbanističkog i prostornog plana i iznalaženje najboljeg idejnog rješenja lokacije.
4. Općina u suradnji sa drugim službama uprave uz minimalna sredstva za razdoblje do 2028. godine provesti istraživanje u cilju analize stanja dosegnutosti sustava zaštite i spašavanja na različitim razinama organiziranosti (popunjenost, opremljenost, obučenost Stožera, službi i povjerenika civilne zaštite za provođenje mjera zaštite i spašavanja);
5. Istraživanje i procjena mogućnosti pravnih subjekata i njihovih uposlenika, nevladinih organizacija, udruženja i fondacija (domaćih i stranih), koje mogu doprinijeti zaštiti i spašavanju u različitim prirodnim i drugim nesrećama.

Navedeni projekti u skladu sa Strategijom razvoja, realizirati se kroz akcijske planove za koje treba osigurati određena financijska sredstva. S obzirom da istraživanja iziskuju veća materijalna i financijska sredstva, potrebno je što u većoj mjeri oslanjati se na već provedena istraživanja, a na osnovu dostupnih i korisnih podataka i uz odgovarajuće analize rješavati zadane projekte.

Naprijed navedene smjernice treba posmatrati kao okvir, koji se može dopunjavati i djelomično mjenjati, obzirom na stanje i prilike u općini, uz osiguranje potrebnih finasijskih

sredstava za provođenje određenih istraživanja kao i osiguranje sredstava za implementaciju dobijenih rješenja, a sve u cilju osiguranja sigurnog i učinkovitog sustava zaštite i spašavanja.

3.7. PREGLED OČEKIVANIH TROŠKOVA SA IZVORIMA FINANCIRANJA

U skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, Procjenom ugroženosti Općine Usora i ovim Programom u Proračunu Općine će se planirati sredstva koja će se koristiti namjenski za financiranje zaštite i spašavanja, sa naglaskom na financiranje preventivnih mjera, kao i realizaciju strateških pravaca razvoja.

Sredstva za zaštitu i spašavanje mogu se prikupljati iz više izvora i to su namjenska sredstva koja se mogu koristiti isključivo za namjene utvrđene u Zakonom o zaštiti i spašavanju i ovom Programu razvoja, što se detaljnije razrađuje godišnjim planovima.

3.7.1. Izvori financiranja

Sredstva potrebna za realizaciju obveza Općine Usora definiranih Zakonom o zaštiti i spašavanju, Programa razvoja i godišnjim planovima za prikupljanja i korištenja sredstava zaštite i spašavanja, osigurat će se iz:

- proračuna Federacije BiH, Zeničko-dobojske Županije i Općine;
- sredstava pravnih subjekata;
- osiguranja;
- dobrovoljnih priloga;
- međunarodnih pomoći - donacija;
- ostalih izvora predviđenim Zakonom o zaštiti i spašavanju i drugim zakonskim propisima.

Sredstva od posebne naknade ostvarena na osnovu člana 180. Zakona o zaštiti i spašavanju, nisu i ne mogu biti jedina sredstva za sveukupne namjenske potrebe zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, te je s toga potrebno koristiti i druge izvore financiranja mjera zaštite i spašavanja (vidjeti član 179. Zakona o zaštiti i spašavanju).

Sredstva za zaštitu i spašavanje, koja će se osigurati kroz Proračune Općine, Zeničko-dobojske Županije i Federacije BiH i implementirati na području općine Usora u planiranom petogodišnjem razdoblju, iskazana su u slijedećoj tabeli:

R/B	Opis	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.
1	2	3	4	5	6	7
1.	Novčana sredstva koja bi trebala biti planirana u Proračunu općine Usora za potrebe zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća	73.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00

Sredstva za zaštitu i spašavanje koja se planiraju u proračunu Općine je potrebno voditi na posebnom računu Općine, a sredstva iste namjene odobrena od Zeničko-dobojske

Županije i Federacije BiH usmjeravati na taj račun, i koristiti za odobrene projekte, planove i akcije.

Sredstva namijenjena za realizaciju posebnih projekata, planova i akcija od značaja za zaštitu i spašavanje, a koje redovnim proračunskim sredstvima financiraju ili sufinanciraju organi i poduzeća ZDŽ i Federacije BiH nisu iskazani u tabeli (projekcija prihoda) jer se ista pozicioniraju u tim proračunima i koriste po posebnim procedurama.

3.7.2. Očekivani troškovi

Stvarna raspoloživa sredstva namijenjena za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća koristiti će se za:

- obuku i vježbu struktura civilne zaštite (Stožera i službe civilne zaštite, povjerenici, građani i drugi)
- provođenje preventivnih mjera zaštite i spašavanja (djelomično financiranje rada Stožera CZ i povjerenika, realizaciju hitnih planova i sl.),
- za opremanje struktura civilne zaštite formacijskom opremom i sredstvima (Stožera i službe civilne zaštite i povjerenici),
- financiranje posebnih projekata značajnih za zaštitu i spašavanje (sanacija tzv. divljih deponija, čišćenje rijeka, formiranje obrambenih nasipa, sufinanciranje nabave opreme i sredstava u ustanovama od posebnog interesa za zaštitu i spašavanje, i dr.),
- nabavku opreme i sredstava vatrogasnim i drugim jedinicama (specijalna vozila i dr. tehnika),
- za moguće potrebe izgradnje javnog skloništa,
- financiranje mjera zaštite i spašavanja i djelomičnu sanaciju posljedica nastalih djelovanjem prirodnih i drugih nesreća.

Godišnji plan prikupljanja i korištenja sredstava za zaštitu i spašavanje donosi Općinski Stožer civilne zaštite na prijedlog Službe za civilnu zaštitu, koja izvještaj o utrošku tih sredstava podnosi Stožeru CZ i Općinskom načelniku. Služba za gospodarstvo i financije vrši funkciju prikupljanja i trošenja sredstava, uključujući i propisane postupke kontrole, evidencije i izvještavanja.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Zeničko-dobojska Županija
OPĆINA USORA
Općinsko vijeće

Broj: 01- /24
Datum: . .2024. godine
U s o r a